

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Diplomová práce

POVINNOSTI SPOLEČNÍKŮ VE SPOLEČNOSTI S RUČENÍM OMEZENÝM

Nina Pěničková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Daniel Patěk, Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 1. března 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1. března 2013

Nina Pěničková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Danielu Patěkovi, Ph.D. za vedení této práce, cenné rady a připomínky. Moje poděkování dále patří JUDr. Ivetě Hodkové, CSc., která mi jako první ukázala obchodní právo v praxi, předala mi velké množství znalostí a měla se mnou trpělivost při tvorbě této práce. Samozřejmě bych také chtěla poděkovat celé své rodině, jelikož mi vytvořila prostředí, bez kterého by tato práce vznikala obtížněji.

Obsah:

OBSAH:	1
ÚVOD	3
1. SPOLEČNOST S RUČENÍM OMEZENÝM – POJEM A ZNAKY	5
2. OBCHODNÍ PODÍL	7
2.1 PRÁVA A POVINNOSTI SPOLEČNÍKŮ – POJEM A VÝČET	9
3. SYSTEMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ POVINNOSTÍ SPOLEČNÍKŮ	11
4. POVINNOSTI VZNIKLÉ NA ZÁKLADĚ ZÁKONA	16
4.1. POVINNOST LOAJALITY	16
4.1.1. Zákaz konkurence	20
4.1.2. Sřet zájmů	22
4.1.3. Srovnání úpravy povinnosti loajality dle obchodního zákoníku s úpravou dle zákona o obchodních korporacích	24
4.2. VKLADOVÁ POVINNOST	25
4.2.1. Peněžitý vklad	29
4.2.2. Nepeněžitý vklad	30
4.2.2.3. Další povinnosti vzniklé v souvislosti s povinností splatit nepeněžitý vklad	34
4.2.3. Povinnost zaplatit emisní ážio	36
4.2.4. Srovnání úpravy vkladové povinnosti dle obchodního zákoníku s úpravou dle zákona o obchodních korporacích	37
4.3. RUČENÍ SPOLEČNÍKŮ VE SPOLEČNOSTI S RUČENÍM OMEZENÝM	40
4.3.1. Ručení společníků za trvání společnosti	40
4.3.2. Ručení společníků po prohlášení konkurzu na majetek společnosti	43
4.3.3. Ručení společníků po zániku společnosti	44
4.3.4. Srovnání úpravy ručení společníků za závazky společnosti dle obchodního zákoníku s úpravou dle zákona o obchodních korporacích	45

5. POVINNOSTI VZNIKLÉ NA ZÁKLADĚ SPOLEČENSKÉ SMLOUVY	48
5.1. PŘÍPLATKOVÁ POVINNOST	48
5.1.1. Srovnání úpravy příplatkové povinnosti dle obchodního zákoníku s úpravou dle zákona o obchodních korporacích.....	51
5.2. POVINNOST K PLNĚNÍ VE PROSPĚCH REZERVNÍHO FONDU	54
5.3. POVINNOST OSOBNÍ ÚČASTI NA ŘÍZENÍ SPOLEČNOSTI	57
5.4. POVINNOST ODEVZDAT KMENOVÝ LIST	59
ZÁVĚR	63
SEZNAM ZKRATEK	65
SEZNAM LITERATURY	66
RESUMÉ	70
ABSTRACT.....	71

Úvod

Téma mé diplomové práce jsem si vybrala z několika důvodů. Jedním z hlavních důvodů výběru tohoto tématu byl ten, že společnost s ručením omezeným je obecně velmi oblíbenou formou obchodní společnosti. Tento fakt vyplývá především z kombinace dvou faktorů. Vzhledem k oddělení majetku společníka od společnosti dochází k ochraně společníka před rizikem podnikatelského neúspěchu společnosti a zároveň je stále do určité míry zachováno propojení mezi společníkem a správou společnosti.

Dalším z důvodů, který mě vedl k výběru tohoto tématu, byl bezpochyby ten, že dnes si je každý vědom, jaká jsou jeho práva, ale málokdo se zamýšlí nad tím, jaké jsou jeho povinnosti. Vzhledem k tomu, že práva a povinnosti jsou spolu vždy velice blízce propojena, není možné omezit se pouze na vnímání problému z hlediska toho, jaká jsou práva, ale je třeba si uvědomit, že tato práva úzce souvisí i s určitými povinnostmi.

V průběhu své praxe v advokátní kanceláři jsem se nejednou setkala s řešením právních otázek, které se týkaly právě společnosti s ručením omezeným. Z tohoto důvodu jsem usoudila, že by bylo vhodné využít své poznatky v této oblasti a dále si je prohloubit v průběhu zpracování této práce. Všechny tyto důvody mě vedly k výběru tohoto tématu, které je nejen zajímavé, ale zároveň svou podstatou i aktuální.

Vzhledem k roztržitosti úpravy povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným bude jedním z hlavních cílů této práce poskytnout co nejkompresnější přehled jednotlivých povinností. Při vypracování této práce vycházím ze znění zákona, a to především ze zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů¹ (dále jen „obch. zák.“) a ze zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)² (dále jen „zák. o obch. kor.“). Dalším zdrojem, ze kterého čerpám, je odborná literatura a další prameny, které v souhrnu zastupují různé názory napříč současnou právní vědou v oblasti obchodního

---

¹ Česko. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 98, s. 2474 - 2565.

² Česko. Zákon č. 90 ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 34, s. 1370 – 1482.

práva. Tyto názory se často rozcházejí, a proto je jedním z mých dílčích cílů sporné otázky zachytit, vzájemně konfrontovat různé způsoby jejich řešení a učinit z této konfrontace vlastní závěr. I na tuto oblast má v menší či větší míře vliv soudní judikatura, a proto bude pro úplné nastínění problematiky nezbytné obsáhnout i tento zdroj informací.

Jak jsem již uvedla, toto téma se objevuje v mnoha odborných publikacích a každý z autorů jej zpracovává odlišně. Téměř žádný z autorů neposkytuje komplexnější systematické uspořádání jednotlivých povinností, které by mohlo například studentům pomoci tuto materii lépe uchopit. Proto v jedné z kapitol shrnu dílčí možnosti systematizace, které se v literatuře objevují, a následně se pokusím nabídnout co možná nejzdařilejší způsob systematického uspořádání.

Jelikož od 22. března 2012 je součástí právního řádu České republiky nový zákon, který obsahuje právní úpravu obchodních společností, a to zákon o obchodních korporacích, považuji za nezbytné porovnat účinnou právní úpravu obchodního zákoníku s právní úpravou zákona o obchodních korporacích, který by měl vstoupit v účinnost 1. ledna 2014. Vzhledem k prozatímní absenci odborné literatury na toto téma jistě nebude snadným úkolem provést srovnání současné a budoucí právní úpravy, ale o to přínosnější tato část mé práce bude. Jelikož právní úprava zákona o obchodních korporacích ještě tzv. nevstoupila v život, bude zajímavým vedlejším úkolem nastínit dopady předpokládaných změn na praxi.

1. Společnost s ručením omezeným – pojem a znaky

Společnost s ručením omezeným je definována v § 105 odst. 1 obch. zák. takto: „*Společnost s ručením omezeným je společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku.*“

Jak jsem se již v úvodu zmínila, společnost s ručením omezeným patří mezi nejoblíbenější formy obchodních společností. Odpověď na otázku, proč tomu tak je, lze hledat právě u základních znaků společnosti, které ji odlišují od jiných forem obchodních společností. Společnost s ručením omezeným je obchodní společnost, která je řazena mezi kapitálové společnosti, tzn. je zde tvořen základní kapitál a společníci za závazky společnosti neručí celým svým majetkem tak jako u společností osobních. Tato charakteristika je mnohdy považována za velkou výhodu této formy obchodní společnosti. Avšak společnost s ručením omezeným není čistě společností kapitálovou, dají se zde nalézt i prvky osobních společností, jako například to, že společník se může, a za určitých okolností, pokud tak stanoví společenská smlouva, i musí, účastnit řízení společnosti. Také je zde pro společníky dán poměrně velký prostor k přizpůsobení různých institutů vnitřního uspořádání společnosti v rámci zákonných ustanovení, a to ve společenské smlouvě. Tato forma obchodní společnosti je pro svou variabilitu, relativní jednoduhost zakládání, jednoduhost organizační struktury a pro omezený rozsah ručení společníků často vyhledávanou formou obchodní společnosti.³

Od ostatních obchodních společností se společnost s ručením omezeným odlišuje několika charakteristickými znaky. Prvním z těchto znaků je, že v této formě obchodní společnosti je povinně vytvářen základní kapitál o určené minimální výši. V této výši musí být základní kapitál do určité doby splacen a poté by měl být v této výši udržován po celou dobu existence společnosti. Druhým charakteristickým znakem

---

³ POKORNÁ, Jarmila. *Subjekty obchodního práva: vybrané problémy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, str. 159, ISBN 80-210-1519-5.

je, že společníci ve společnosti s ručením omezeným mají vkladovou povinnost. Základní kapitál je tvořen právě z vkladů společníků. Vzájemný vztah základního kapitálu a vkladu společníka je vyjádřen prostřednictvím obchodního podílu. Dalším ze znaků je poměrně pevně daná vnitřní organizační struktura, avšak s výjimkou dozorčí rady, která je orgánem vytvářeným fakultativně na základě ustanovení společenské smlouvy. Dalším ze znaků, který společnost s ručením omezeným odlišují především od klasické kapitálové společnosti, tedy od akciové společnosti, je ten, že společník se v této formě obchodní společnosti pravidelně účastní na činnosti společnosti. Tato účast na řízení společnosti není povinná, ale lze jí zakotvit ve společenské smlouvě. Vzhledem k tomu, že tato forma bývá často využívána tam, kde je ve společnosti nezbytné zapojení osobních znalostí nebo dovedností společníka, lze i tento znak považovat za jeden ze znaků důležitých.⁴

Mimo tyto výše uvedené znaky je dalším charakteristickým znakem, který vyplývá již ze zákonné definice společnosti s ručením omezeným (a mimo to i z názvu této formy obchodní společnosti), právě ono zákonem omezené ručení společníků za závazky společnosti. Společnost je za své závazky odpovědna celým svým majetkem, společníci za tyto závazky ručí, ale jen v omezeném rozsahu a po omezenou dobu.⁵

---

⁴ DVORÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 11 – 12, ISBN 978-80-7357-344-7.

⁵ ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: Beck, 2005, XXXVI, str. 170, ISBN 80-7179-391-4.

2. Obchodní podíl

Mezi společnostmi, jakožto soukromoprávní korporací, a společníky, kteří tvoří nezbytný osobní substrát společnosti, vzniká tzv. společnický poměr, někdy označovaný též jako účast (členství) v korporaci. Bez společníků, kterými se může stát buď fyzická, nebo právnická osoba, by společnost nemohla existovat. Výjimku z klasického pojetí soukromoprávní korporace, jakožto sdružení osob, představuje jednočlenná společnost s ručením omezeným, avšak i u této společnosti nauka dovozuje, že se jedná o korporaci, i když specifického pojetí.⁶

Společnický poměr, jehož předmětem jsou práva a povinnosti mezi společností a společníkem, je v obchodním právu vyjádřen prostřednictvím obchodního podílu. Pro existenci společnického vztahu je zcela nezbytné mít v majetku obchodní podíl a naopak obchodní podíl nemůže existovat bez společníka a tudíž bez společnického poměru. I z této zásady existují výjimky, např. v případě uvolněného obchodního podílu. Obecně je společně pro všechny formy obchodních společností podíl definován v § 61 obch. zák. U společnosti s ručením omezeným je v obchodním zákoníku používán specifický pojem obchodní podíl. Ten je definován v § 114 odst. 1 obch. zák. takto: „*Obchodní podíl představuje účast společníka na společnosti a z této účasti plynoucí práva a povinnosti.*“ Definice obchodního podílu a podílu obecně je téměř totožná. Jak z definice vyplývá, je pro téma povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným nezbytné představit institut obchodního podílu.⁷

Obchodní podíl je abstraktním pojmem, pomocí kterého dochází ke kvantifikaci práv a povinností společníků. Zahrnuje v sobě jak majetkový, tak nemajetkový aspekt. Pro pochopení institutu obchodního podílu v kontextu práv a povinností společníka je důležité rozlišení dvou různých stránek obchodního podílu. Jak poprvé v roce 1995

---

⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 9, ISBN 978-80-7357-344-7.

⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 81 – 88, ISBN 978-80-7357-344-7.

uvedla J. Pokorná ve svém článku *K vymezení obchodního podílu*⁸, můžeme u obchodního podílu odlišit stránku kvalitativní a stránku kvantitativní.⁹

Kvalitativní stránka určuje systém práv a povinností společníka ve společnosti s ručením omezeným. Tím se rozumí, že obchodní podíl v sobě zahrnuje každé právo a každou povinnost, které společník ve společnosti má, které ho vedou k určitému chování a které pro něj i pro společnost mají určitý význam. Avšak tyto práva a povinnosti nemohou být chápána zcela samostatně, tvoří dohromady kompaktní celek, který je ztělesněn právě prostřednictvím obchodního podílu, který může být předmětem právních vztahů.

Kvantitativní stránka je v zákoně vyjádřena v druhé větě § 114 odst. 1 obch. zák.: „*Jeho výše se určuje podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti, nestanoví-li společenská smlouva jinak.*“ Z toho lze odvodit, že kvantitativní stránka určuje rozsah práv a povinností, v němž se společník účastní, případně může účastnit, na společnosti. Jedním z povinně zapisovaných údajů do obchodního rejstříku je právě výše obchodního podílu, která se vypočítává dle citovaného ustanovení. Vzhledem k dispozitivnosti této úpravy je dán společníkům prostor, aby si určili i jiný způsob stanovení výše obchodního podílu ve společenské smlouvě. Pokud tak neučiní, je výše obchodního podílu vyjádřena prostřednictvím zlomku či procenta, který představuje poměr vkladu společníka vůči základnímu kapitálu.¹⁰

Toto krátké pojednání o obchodním podílu lze tedy uzavřít tím, že obchodní podíl má dvě stránky, a to stránku kvalitativní, která představuje účast společníka na společnosti prostřednictvím systému práv a povinností společníka, a stránku kvantitativní, která představuje rozsah těchto práv a povinností prostřednictvím výše obchodního podílu.

---

⁸ POKORNÁ, Jarmila. K vymezení pojmu obchodní podíl. *Právník*. 13491995872-884, s. 872-884.

⁹ informaci, že toto rozlišení uvedla poprvé J. Pokorná viz DVORÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 88 poznámka pod čarou 172, ISBN 978-80-7357-344-7.

¹⁰ POKORNÁ, Jarmila. *Subjekty obchodního práva: vybrané problémy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, str. 165 – 167, ISBN 80-210-1519-5.

2.1 Práva a povinnosti společníků – pojem a výčet

Kvalitativní stránka obchodního podílu, neboli systém práv a povinností společníka ve společnosti, tvoří hlavní náplň mé práce. Jsem si vědoma toho, že má práce se má zaměřit pouze na povinnosti společníka, ale je nezbytné, abych se stručně zmínila i o právech společníků, jelikož, jak jsem již v předchozí kapitole uvedla, práva a povinnosti společníků tvoří komplexní celek. Práva a povinnosti od sebe nelze striktně oddělovat, jelikož spolu působí ve vzájemné propojenosti a souvislosti.

Nejdříve bych se ráda věnovala samotným pojmům právo a povinnost. Právo lze chápat ve dvojnásobném smyslu slova, a to buď ve smyslu objektivním jako soubor právních norem, nebo ve smyslu subjektivním. Definici práva v subjektivním smyslu nalezneme například v učebnici Teorie práva od J. Boguszaka a kol.: „*Subjektivní právo je právní možnost (resp. míra možnosti) subjektu chovat se určitým způsobem, tj. možnost vyjádřená a zaručená objektivním právem, a tedy chráněná zvláštním způsobem stanoveným v právních normách.*“¹¹ Trochu odlišnou definici subjektivního práva nabízí ve své učebnici Teorie práva A. Gerloch: „*Subjektivní právo představuje míru možného a dovoleného chování subjektu práva chovat se způsobem objektivním právem nezakázaným.*“¹² Každá z těchto definic je v určitých ohledech odlišná, ale shodují se v tom, že subjektivní právo je možnost chovat se určitým způsobem, který si sám subjekt zvolí. Nikdo nemůže být nucen využít své právo, ale každý může vykonat své právo, případně se domáhat možnosti vykonat toto právo. Každý je při výkonu svých práv limitován nutností chovat se tak, aby nedošlo k narušení práv jiné osoby.

Právní povinnost je A. Gerlochem definována takto: „*Právní povinností se rozumí nutnost, vyplývající bezprostředně nebo zprostředkovaně pro právní subjekty z právních norem, chovat se určitým způsobem pod hrozbou sankce.*“¹³ Povinnost může

---

¹¹ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, str. 115, ISBN 80-85963-38-8x.

¹² GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, str. 149, ISBN 978-80-7380-233-2.

¹³ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, str. 149, ISBN 978-80-7380-233-2.

být stanovena prostřednictvím právní normy, aktu aplikace práva, nebo může vyplývat z dobrovolného závazku subjektů.

Pokud aplikuji tyto obecné poznatky teorie práva na oblast obchodního práva, dojdou k závěru, že některá práva a povinnosti jsou dána přímo zákonem a některá mohou být obsažena až ve společenské smlouvě. Zákon za určitých okolností dává společníkům volnost určit si okruh práv a povinností odchýlně od právní úpravy. Tím nechci říct, že by bylo možné určit, že obligatorně stanovené zákonné povinnosti plnit nebudou, ale mají možnost vymezit si nad tyto zákonem stanovené povinnosti další dobrovolně převzaté povinnosti, jako jsou například příplatková povinnost či povinnost osobní účasti na řízení společnosti. Společník se také může určitých práv vzdát, ale vždy tak musí činit s ohledem na práva ostatních společníků a zásadu dobrých mravů, přičemž platí, že nikdo se nemůže vzdát svých práv dříve, než je získal.¹⁴

Nejdůležitější práva společníků, která jsou součástí obchodního podílu, jsou tato: právo na podíl na zisku, právo na vypořádání podle § 61 obch. zák., právo na podíl na likvidačním zůstatku, právo na přednostní převzetí vkladů při zvýšení základního kapitálu, právo účasti na řízení společnosti, právo na informaci, právo nahlížet do dokladů společnosti, právo podat žalobu na neplatnost usnesení valné hromady, právo podat žalobu jménem společnosti u soudu podle § 131 obch. zák., právo podat žalobu na zrušení společnosti. Tento výčet práv samozřejmě není úplný, kromě těchto práv existují další zvláštní práva, ale pro účely této práce je dostatečný.

Povinnosti společníků ve společnosti s ručením omezeným jsou tyto: povinnost loajality, vkladová povinnost, povinnost poskytnout plnění na emisní ážio, ručební povinnost za závazky společnosti, příplatková povinnost, povinnost připlatit do rezervního fondu a případně povinnost osobní účasti na řízení společnosti. Ani tento výčet není úplný a zahrnuje pouze ty nejpodstatnější povinnosti. Jednotlivým povinnostem se budu věnovat v následujících kapitolách a určitě představím ještě další povinnosti ve výčtu neobsažené.¹⁵

---

¹⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 173, ISBN 978-80-7357-344-7.

¹⁵ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 218 – 221, ISBN 80-7273-000-2.

3. Systematické uspořádání povinností společníků

Téměř každá odborná publikace zabývající se alespoň částečně povinnostmi společníků ve společnosti s ručením omezeným rozřazuje jednotlivé povinnosti společníků do různých skupin dle různých hledisek. Taková systematická uspořádání mají minimální dosah z hlediska praktické aplikace, avšak o to větší teoretický a pedagogický význam v nich spatřuji. V této kapitole bych se ráda věnovala nejen způsobům systematizace, které se v literatuře objevují nejčastěji, ale pokusím se nastínit i vlastní systematické rozřazení jednotlivých povinností s odůvodněním, proč se domnívám, že je toto uspořádání nejvýstižnější.

Jedním ze způsobů, jakým je možné systematicky uspořádat jednotlivé povinnosti společníků ve společnosti s ručením omezeným, je rozdělení do 2 základních okruhů, kterými jsou povinnosti základní, nebo také označované jako povinnosti hlavní, a povinnosti doplňkové, také označované jako povinnosti vedlejší. Tuto systematiku používá ve své monografii *Společnost s ručením omezeným* T. Dvořák. Mezi hlavní povinnosti řadí povinnost loajality, vkladovou povinnost, ručení za dluhy společnosti a povinnost podrobit se usnesením valné hromady. Z doplňkových jmenuje příkladmo povinnost příplatkovou, povinnost oznámení všech relevantních změn společnosti pro účely vedení seznamu společníků a podávání návrhů na změnu zápisu do obchodního rejstříku.¹⁶ Tato systematika jistě nějakou logiku má, ale já ji považuji za poněkud nepřesnou. Dle jakého hlediska autor určuje, zda povinnost je zrovna tou základní? A myslí tím základní pro společnost, pro společníka či pro třetí osoby? Je základní tehdy, když je explicitně vyjádřena v zákoně? Vzhledem k tomu, že T. Dvořák nestanoví žádné konkrétní hledisko, dle kterého jednotlivé povinnosti rozřadil, považuji dělení na skupinu základních povinností a na zbytkovou skupinu ostatních vedlejších povinností za ne zcela přesné. Pokud by byla určena hlediska, podle kterých by bylo možné určit, které povinnosti jsou základní a které ne, byla by tato systematika srozumitelnější, resp. přesnější.

---

¹⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 171. ISBN 978-80-7357-344-7.

V monografii *Společnost s ručením omezeným*, jejímiž autorkami jsou M. Bartošová a I. Štenglová, byly stanoveny dvě skupiny povinností. První skupina je tvořena povinnostmi upravenými zákonem, jako jsou povinnost vkladová, příplatková, povinnost převzít uvolněný vklad, povinnosti při nesplacení nepeněžitého vkladu. Druhá skupina je označena jako tzv. další obvyklé povinnosti společníků, kterými jsou povinnost osobní účasti na společnosti, povinnost přispět na vytvoření rezervního fondu a povinnost zaplatit emisní ážio.¹⁷ Kladně hodnotím vytvoření první skupiny, především z toho důvodu, že ze stanoveného hlediska vyplývá přesný okruh povinností, které do této kategorie spadají. Avšak problémem výše uvedeného členění je skupina druhá, v níž je obsažena nesourodá skupina povinností bez bližší kategorizace.

D. Ševčík ve své monografii *Společnost s ručením omezeným* rozděluje povinnosti na majetkové, nemajetkové, ručení za závazky společnosti a další odpovědnost společníků. Jako majetkové povinnosti uvádí vkladovou a příplatkovou povinnost, povinnost příspěvku do fakultativně vytvářených fondů či do rezervního fondu nad rámec zákonných požadavků a povinnost poskytnutí náhrady jinému společníkovi. Mezi nemajetkové povinnosti řadí zákaz konkurence a povinnost osobně se podílet na činnosti společnosti. Konečně v poslední kategorii, kterou nazval ručení za závazky společnosti, další odpovědnost společníků, zpracovává logicky problematiku ručení společníků a další odpovědnosti společníků např. v odkazu na § 66, § 66b, § 66c obch. zák. a ručení společníků za závazky, které přešly převodem obchodního podílu.¹⁸ Toto dělení považuji za zdařilé, kladně hodnotím především dělení na majetkové a nemajetkové povinnosti, jelikož jsou zde dány přesné instrukce kterou povinnost do jaké kategorie zařadit.

Z mého pohledu se nejlépe dělení povinností do různých kategorií podařilo zpracovat J. Dědičovi v monografii *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*¹⁹, v níž rozdělil povinnosti do tří okruhů dle toho, zda jsou součástí obchodního podílu. První okruh tvoří povinnosti, které jsou součástí obchodního podílu

---

¹⁷ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, str. 159 – 169, ISBN 80-7179-441-4.

¹⁸ ŠEVČÍK, Daniel. *Společnost s ručením omezeným: vzory podání a listin : právní úprava po novele*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001, str. 185 - 189 ISBN 80-7175-099-9.

¹⁹ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 219 – 221, ISBN 80-7273-000-2.

a které jsou zároveň výslovně upravené v obchodním zákoníku. Konkrétně jsou vyjmenovány tyto povinnosti - povinnost splatit vklad, ručební povinnost, povinnost poskytnout plnění na emisní ážio, povinnost připlatit do rezervního fondu, povinnost přispět k úhradě ztráty, povinnost převzít část vkladu. Druhý z okruhů se skládá z povinností, které jsou součástí obchodního podílu a které zároveň lze stanovit ve společenské smlouvě. Mezi tyto povinnosti patří např. povinnost dodržovat zákaz konkurence, povinnost poskytnout příspěvek, závazek k pracovní účasti společníka na společnosti. Do posledního okruhu J. Dědič řadí povinnosti, u kterých je v současné době sporné, zda tvoří součást obchodního podílu či nikoliv. Mezi tyto osobní závazky, které dle jeho názoru nejsou součástí obchodního podílu, řadí povinnost zaplatit hodnotu vkladu v penězích, povinnost ze zákonného ručení při vložení podniku, ručení za dobytost vložené pohledávky, povinnost nahradit újmu vzniklou v důsledku předčasného zániku poživacího práva, povinnost doplatit rozdíl mezi oceněním předmětu nepeněžitěho vkladu a jeho hodnotou v době jeho splacení. Jedním z hledisek, dle kterého je možné určit, zda se jedná o povinnost, která je či není součástí obchodního podílu, je to, jestli při převodu obchodního podílu přechází i tato povinnost na právního nástupce. J. Dědič vysvětluje, že pro určení toho, zda povinnosti obsažené v této kategorii jsou či nejsou součástí obchodního podílu, je důležité uvědomit si, že tyto povinnosti vznikají v důsledku porušení práva jako povinnosti zcela nové a nedochází u nich pouze ke změně původní povinnosti. Zdůvodňuje to především tím, že pokud by se jednalo o změnu povinnosti, musela by tato povinnost přecházet společně s obchodním podílem na právního nástupce. Tak tomu však není, z čehož dovozuje, že v důsledku porušení práva vzniká nová právní povinnost, která není součástí obchodního podílu.²⁰ Tato klasifikace je dle mého názoru dobře propracovaná, oceňuji především vazbu na obchodní podíl společníka.

Z výše uvedeného je možné učinit závěr, že autoři člení povinnosti z různých hledisek, např. z toho zda jsou základní či doplňkové, zda jsou upraveny výslovně zákonem, zda jsou majetkové či nemajetkové anebo také z hlediska toho, zda jsou součástí obchodního podílu či nikoliv.

---

²⁰ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 219 – 221, ISBN 80-7273-000-2.

Nyní se pokusím nastínit další způsob, dle kterého je z mého hlediska možné povinnosti členit. Jak jsem již výše naznačila, za nejpropracovanější dělení považuji systematické rozřazení J. Dědiče, a proto tato klasifikace z jeho dělení do určité míry vychází. Rozhodujícím hlediskem pro následující členění není to, zda jsou povinnosti součástí obchodního podílu, ale povinnosti jsem systematicky rozřídila dle skutečnosti, na základě které povinnosti vznikají, a to na dvě kategorie – povinnosti vzniklé na základě zákona a povinnosti vzniklé na základě společenské smlouvy.

Do první kategorie řadím povinnosti, které vznikají na základě zákonných ustanovení. Sem spadají povinnosti vkladová a ručební, povinnost zaplatit emisní ážio a dále mezi tyto povinnosti zařazuji i povinnost loajality, která sice není přímo obsažena v zákoně, avšak tato povinnost se skládá převážně z dílčích povinností, které vznikají přímo na základě zákona. V rámci této kategorie je třeba odlišit povinnosti, k jejichž vzniku nestačí pouhé ustanovení zákona, ale je třeba, aby došlo k nějaké zákonem předvídané skutečnosti, na základě kterého vzniknou. Tím mám na mysli povinnosti vznikající v souvislosti s vkladovou povinností, konkrétně se jedná o tyto povinnosti: povinnost zaplatit hodnotu nepeněžitěho vkladu v penězích, povinnost doplatit rozdíl mezi oceněním předmětu nepeněžitěho vkladu a jeho hodnotou v době splacení, povinnost zákonného ručení při vložení podniku, povinnost ručení za dobytost vložené pohledávky, povinnost nahradit újmu vzniklou v důsledku předčasného zániku užívacího či požívacího práva. Nemohu souhlasit s J. Dědičem, že ke vzniku těchto povinností dochází na základě porušení vkladové povinnosti. Není totiž pravdou, že v každém případě musí dojít k porušení povinnosti. Často je situace taková, že ke splnění vkladové povinnosti dojde zcela, ale až poté nezávisle na vůli společníka nedojde k převedení vlastnického práva k předmětu vkladu. To ale neznamená, že by vkladová povinnost byla porušena. Lze tedy uzavřít, že u těchto povinností nedochází ke vzniku vždy, ale pouze za určitých zákonem předvídaných skutečností, kdy vkladová povinnost není zcela naplněna, a to i nezávisle na vůli společníka.

Druhou kategorii tvoří povinnosti vzniklé na základě společenské smlouvy, přičemž mezi tyto povinnosti patří příplatková povinnost, povinnost přispět na vytvoření rezervního fondu, povinnost osobní účasti na řízení společnosti. Zákon u některých z vyjmenovaných povinností sice vytváří právní rámec, ze kterého je zřejmé,

že s nimi počítá, ale společníkům tyto povinnosti mohou vzniknout pouze za předpokladu, že společenská smlouva tyto povinnosti společníkům stanoví. V některých případech je ke vzniku povinnosti potřeba též rozhodnutí valné hromady. I přesto lze říci, že pokud by taková povinnost nebyla obsažena ve společenské smlouvě, k jejímu vzniku by nedošlo.

Samozřejmě ani tato klasifikace není zcela přesná a i zde je možné zařadit jednu povinnost do více kategorií. Tím mám na mysli především povinnost loajality, která je svým pojetím odlišná od ostatních, jelikož sama v sobě obsahuje několik dílčích povinností, které je možné zařadit, jak do kategorie povinností vzniklých na základě zákona, tak do kategorie povinností vzniklých na základě společenské smlouvy. I přes zmíněný nedostatek této kategorizace se domnívám, že jsem stanovila přesné hledisko, dle kterého jsem povinnosti do jednotlivých kategorií rozřadila. Zároveň tato systematizace umožňuje zařadit i další povinnosti, které v budoucnu případně vzniknou. Jednotlivé kategorie jsou také díky stanovení jednoznačného kritéria dělení od sebe navzájem odděleny a v každé jsou obsaženy povinnosti, které propojuje určitá charakteristika. Nezbývá než dodat, že se domnívám, že toto dělení je výstižné a zároveň poměrně jednoduché.

4. Povinnosti vzniklé na základě zákona

4.1. Povinnost loajality

Povinnost loajality je jednou z nejzákladnějších povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným, jelikož pokud by byla tato povinnost porušována, mohl by být ohrožen samotný účel existence společnosti. Loajalita dle slovníku cizích slov znamená věrnost, souhlasný postoj, upřímnost, což značně vyjadřuje i obsah povinnosti loajality.²¹ Vzhledem k tomu, že společník dobrovolně nabývá svůj obchodní podíl ve společnosti, která je založena za určitým účelem, je nezbytné, aby se choval tak, aby tento účel mohl být naplněn, resp. musí se zdržet veškerého chování, které by dosažení stanoveného účelu mohlo bránit. Za určitých okolností se může stát, že zájmy společníka a společnosti se liší. V těchto situacích je nezbytné ctít právě princip loajality a upřednostnit při rozhodování zájmy společnosti.²² Jak jsem již naznačila, povinnost loajality má charakter principu a je pro ni z tohoto důvodu typické, že vytváří jakousi nadstavbu nad ostatními povinnostmi společníků ve společnosti s ručením omezeným. Princip či povinnost loajality plní především funkci interpretační a aplikační. Nelze ale přehlédnout ani funkci regulační, a to v případech, kdy není jednání či opomenutí postihnuto jinou právní normou.²³

Povinnost loajality není výslovně v zákoně upravena, ale její existence je ze zákona dovozována, a to především prostřednictvím dílčích povinností, ze kterých se skládá.²⁴ Tou je například základní zásada soukromého práva, a to zásada výkonu práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů tak, aby bez právního důvodu nedocházelo k zásahu do práv a oprávněných zájmů jiných, a dále tak, aby výkon těchto

---

²¹ ABZ.cz slovník cizích slov [online zdroj], [cit.2012-12-02], zdroj dostupný online na [www: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/loajalita](http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/loajalita).

²² DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 171, ISBN 978-80-7357-344-7.

²³ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 172, ISBN 978-80-7357-344-7.

²⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 171, ISBN 978-80-7357-344-7.

práv nebyl v rozporu s dobrými mravy. Tato zásada výkonu práv a povinností je obsažena v § 3 odst. 1 obč. zák. a lze ji vyložit tak, že výkon práva musí být uplatněn v rámci zákona a zároveň nesmí být v rozporu s dobrými mravy. Dobré mravy nejsou legislativně definovány, ale právní teorie se tímto pojmem zabývá a jednání v rozporu s dobrými mravy vymezuje zjednodušeně jako jednání v rozporu s uznávaným míněním rozhodující části společnosti, které ve vzájemných vztazích mezi lidmi určuje, jaký má být výkon práv tak, aby byl v souladu se zásadami mravního řádu. Vzhledem k tomu, že právě tento soukromoprávní princip je součástí povinnosti loajality, tak v případech, kdy by docházelo k porušování principu výkonu práv, ať už jednáním v rozporu s právy jiných či v rozporu s dobrými mravy, nebylo možné pro porušení tohoto principu a zároveň pro porušení povinnosti loajality poskytnout takovému jednání soudní ochranu.²⁵

Další dílčí povinností, která do určité míry souvisí i s předchozí povinností, je povinnost jednat v souladu se zásadami poctivého obchodního styku, která je upravena v § 265 obch. zák. Dle této povinnosti výkon práva, který je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, nepoživá právní ochrany a ujednání, která z takového výkonu práva vzešla, jsou nevymahatelná.²⁶ Společníci ve společnosti s ručením omezeným jsou v důsledku povinnosti loajality, jejíž dílčí součástí je i povinnost výkonu práv v souladu se zásadami poctivého obchodního styku, povinni vykonávat svá práva pouze tak, aby zásady poctivého obchodního styku nebyly porušovány.²⁷

Dle mého názoru lze vedle dílčích povinností vyplývajících z § 3 odst. 1 obč. zák. a z § 265 obch. zák. uvést další dílčí povinnost upravenou v § 56a obch. zák., která spočívá v zákazu zneužití většiny stejně jako menšiny hlasů ve společnosti. Toto obecné ustanovení obchodního zákoníku je v podstatě konkretizací principu obsaženého v § 3 odst. 1 obč. zák.²⁸ Jeho účelem je zabránit jakémukoliv zneužití většiny či menšiny ve společnosti k jednání, které je v rozporu se zájmy společnosti nebo ostatních

---

²⁵ ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: Beck, 2009, str. 55 – 63, ISBN 978-80-7400-108-6.

²⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxii, str. 906 – 907, ISBN 978-80-7400-354-7.

²⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 171, ISBN 978-80-7357-344-7.

²⁸ DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 344 – 345, ISBN 80-7273-071-1.

společníků. Právě z tohoto dovozují, že i v tomto ustanovení lze spatřovat částečné vyjádření povinnosti loajality, a to jak vůči společnosti, tak vůči ostatním společníkům. Tento můj názor lze doložit i usnesením Ústavního soudu ze dne 8.12.2011, sp. zn. I. ÚS 3168/11, který se vyjádřil, že výslovný základ povinnosti loajality lze mimo jiné opřít i o ustanovení § 56a obch. zák. Dále uvádí: „*Princip loajality je výkladovým pravidlem, v jehož rámci je třeba interpretovat jednotlivé dílčí povinnosti společníka vůči společnosti.*“, což potvrzuje i můj názor, že povinnost loajality tvoří nadstavbu nad ostatními povinnostmi společníka ve společnosti s ručením omezeným.²⁹

Mezi další dílčí povinnosti, prostřednictvím kterých je vyjádřen princip loajality společníka vůči společnosti, jsou povinnosti, které souvisí se zneužitím postavení ovládající osoby a se zneužitím svého vlivu ve společnosti.³⁰ Ovládající osoba je definována v § 66a odst. 2 obch. zák. jako osoba, která fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku jiné osoby. Zákon vytváří právní domněnku, že ovládající osobou je vždy osoba, která je většinovým společníkem, nebo která disponuje většinou hlasovacích práv na základě dohody uzavřené s jiným společníkem či společníky, nebo která může prosadit jmenování, volbu, případně odvolání většiny osob, které jsou statutárním orgánem či jeho členem, anebo většiny osob, které jsou členy dozorčího orgánu právnické osoby, jejímž je společníkem.³¹ V § 66a odst. 8 obch. zák. je stanoven zákaz využívání vlivu ovládající osoby k tomu, aby tato osoba prosadila přijetí opatření nebo uzavření takové smlouvy, z nichž může ovládané osobě vzniknout újma. Toto neplatí bezvýjimečně. Za určitých okolností je možné tento zákaz překročit, např. pokud ovládající osoba nahradí vzniklou újmu do konce účetního období, v němž újma vznikla. Pokud dojde k porušení tohoto zákazu, je ovládající osoba povinna nahradit ovládané osobě či společníkům z toho vzniklou škodu. V § 66c obch. zák. je stanoven zákaz zneužití svého vlivu ve společnosti. Ten, kdo zneužije svůj vliv ve společnosti tak, že přiměje osobu, která je statutárním orgánem, členem dozorčího orgánu, prokuristou či jiným zmocněncem, aby jednal ke škodě společnosti nebo společníků, ručí za splnění povinnosti k náhradě

---

²⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 8.12.2011, sp. zn. I. ÚS 3168/11, [Program] ASPI pro Windows verze 2012. Aktualizace k 28.10.2012 [cit. 2013-02-02].

³⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 171, ISBN 978-80-7357-344-7.

³¹ DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 479, ISBN 80-7273-071-1.

škody, která v důsledku takového jednání vznikla. Tyto dva zákazy, myslím, dobře vyjadřují obsah povinnosti loajality vůči společnosti. I pokud společník má určitý konkrétní zájem, který je odlišný od zájmu ostatních společníků či společnosti, nesmí jej upřednostnit na úkor zájmů ostatních, i když ve společnosti má výsadní postavení, které by mu to umožňovalo.

Mezi další dílčí povinnosti, které úzce souvisí s povinností loajality, řadím zákaz konkurence a střet zájmů. Těmto povinnostem se budu věnovat v následujících samostatných podkapitolách.

I přes všechny tyto dílčí projevy povinnosti loajality, je nezbytné chápat tuto povinnost v její komplexnosti jakožto plnohodnotnou povinnost, která vytváří právní rámec i pro konkrétní povinnosti, jež společníci ve společnosti s ručením omezeným mají.³²

Oproti jiným státům u nás není judikatura v této oblasti příliš rozvinutá³³, ale Nejvyšší soud vydal rozhodnutí vedené pod spisovou značkou 29 Odo 387/2006 Sb., které přímo povinnost loajality aplikuje na konkrétní právní vztah. V této věci byla podána žaloba na určení neplatnosti smlouvy o převodu obchodního podílu, kdy žalobkyně není účastnicí této smlouvy, avšak dovolává se naléhavého právního zájmu, jelikož je věřitelkou společnosti, jejíž obchodní podíl je převáděn. Odvolací soud stejně jako soud 1. stupně má za to, že žalobkyně na určení neplatnosti naléhavý právní zájem nemá, jelikož převod obchodního podílu nemá na postavení žalobkyně vliv. Dovolatelka tvrdí, že smlouva o převodu obchodního podílu byla uzavřena s osobou nevěrohodnou, neznámého bydliště, a to s nekalým úmyslem vyhnout se odpovědnosti za společnost. Z tohoto důvodu vznikla dovolatelce právní nejistota a její pohledávka se stala téměř nevymahatelnou. Dle jejího tvrzení byla smlouva uzavřena v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a dobrými mravy, z čehož dovozuje její neplatnost. Dovolací soud poukazuje na skutečnost, že odvolací soud při posuzování naléhavého právního zájmu žalobkyně nevzal v úvahu, že na postavení věřitelky může mít vliv i to, jak je společnost řízena. Dovolací soud rozhodl, že je nezbytné přihlídnout

---

³² Usnesení Ústavního soudu ze dne 8.12.2011, sp. zn. I. ÚS 3168/11[Program] ASPI pro Windows verze 2012. Aktualizace k 28.10.2012 [cit. 2013-02-02].

³³ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 172, ISBN 978-80-7357-344-7.

k úmyslu, se kterým byla společnost převáděna. K tomu dodává, že jednou ze zásad obchodního zákoníku, která byla dovozena teorií, je princip loajality společníka vůči společnosti, který je základem pro interpretaci jednotlivých dílčích povinností. Z tohoto činí závěr, že jednou z povinností společníka při převodu obchodního podílu je dbát na to, aby převodem obchodního podílu neúměrně a neodůvodněně neohrozil další činnost společnosti, resp. aby právo převést obchodní podíl nezneužil k obejití povinností, jež by jinak plynuly z případné likvidace či prohlášení konkurzu na majetek společnosti. Z těchto důvodů dovolací soud rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k novému projednání.³⁴

4.1.1. Zákaz konkurence

Další z povinností, která úzce souvisí s povinností loajality, je povinnost dodržovat zákaz konkurence, který je upraven v § 136 obch. zák. Dle třetího odstavce tohoto ustanovení se zákaz konkurence na společníky vztahuje, pouze pokud tak stanoví společenská smlouva. Pokud společenská smlouva o zákazu konkurence mlčí, na společníky se zákaz konkurence uplatňovat nebude. Toto ustanovení je důležité především z toho hlediska, jelikož jeho účelem je zabránit možnému tzv. tunelování společností, kdy společník převádí majetek společnosti na vlastní podnik a navyšuje pasiva na straně společnosti. Pokud taková situace nastane, minoritní společníci mají jen omezené možnosti, jak takovému jednání zabránit.³⁵

Zajímavá je otázka, v jakém rozsahu lze zákaz konkurence u společníků stanovit. Dle ustanovení § 136 odst. 3 obch. zák., které zní takto: „*Společenská smlouva může určit, v jakém rozsahu se vztahuje zákaz konkurence i na společníky.*“, je zřejmé, že na rozdíl od zákazu konkurence u jednatelů, je možné stanovit zákaz konkurence v užším než zákonem stanoveném rozsahu. Avšak je otázkou, jestli je možné stanovit rozsah konkurence širěji než pro jednatele společnosti. Dle I. Štenglové z dikce ustanovení a logiky věci vyplývá, že není možné stanovit širší rozsah zákazu

---

³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.6.2007 sp.zn. 29 Odo 387/2006, Soudní judikatura – rozhodnutí soudů ČR, 2007, č. 11, s. 896 a násl.

³⁵ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: § 56-260*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1998, str. 540, ISBN 80-7201-130-8.

konkurence pro společníka než pro jednatele.³⁶ J. Dědič na tuto otázku upozorňuje, avšak nezaujímá k ní žádné stanovisko.³⁷ Dle mého názoru z jazykového výkladu ustanovení nevyplývá žádné omezení pro rozšíření rozsahu zákazu konkurence, avšak vzhledem k postavení společníka společnosti a jednatele, je zřejmé, že takové rozšíření u společníka by postrádalo smysl. Z tohoto důvodu se přikláním k názoru I. Štenglové, že není možné stanovit rozsah zákazu konkurence širěji u společníka než u jednatele. Pokud společenská smlouva o rozsahu zákazu konkurence mlčí, má se za to, že je stanovena v zákonem stanoveném rozsahu stejně jako pro jednatele společnosti, což je zjednodušeně zákaz vlastního podnikání v příbuzných oborech, případně zprostředkování či obstarání obchodů pro jiné osoby, účast na podnikání jiné společnosti jako neomezeně ručící společník a dále výkon činnosti statutárního orgánu v obchodní společnosti se stejným předmětem podnikání.

Nejvyšší soud se v usnesení ze dne 8.1.2002, sp. zn. 29 Odo 463/2001, zabýval otázkou, zda je možné rozšířit zákaz konkurence vztahující se na společníky i co do doby trvání tohoto zákazu, a to tak, že zákaz konkurence bude trvat i určitou dobu po zániku společnosti. Rozhodl, že když s takovým rozšířením zákazu konkurence vysloví souhlas všichni společníci, poté je toto rozšíření možné. Jiná je situace v případě, když do společenské smlouvy bylo zaneseno takové ustanovení jinak než souhlasem všech společníků. Poté je dle názoru Nejvyššího soudu třeba podrobně zkoumat, zda nejde o zneužití postavení většinového společníka, či o porušení zásady poctivého obchodního styku.³⁸

V případě porušení zákazu konkurence nastávají důsledky dle § 65 obch. zák., které je obecným ustanovením upravujícím zákaz konkurence. Po společníkovi, který porušil zákaz konkurence je společnost oprávněna požadovat, aby vydal prospěch z obchodu, kterým porušil zákaz konkurence, anebo aby na společnost převedl tomu odpovídající práva, čímž není dotčeno právo na náhradu škody. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 31.3.2009, sp. zn. 29 Cdo 1744/2008, říká: „*Ustanovení § 65 odst. 2*

---

³⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxii, str. 468 – 469, ISBN 978-80-7400-354-7.

³⁷ DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 1211-1212, ISBN 80-7273-071-1.

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8.1.2002, sp. zn. 29 Odo 463/2001 [Program] ASPI pro Windows verze 2012. Aktualizace k 28.10.2012 [cit. 2013-02-02].

obch. zák. nebrání společnosti, aby se domáhala uložení povinnosti osobě porušující zákaz konkurence zdržet se jednání, jímž zákaz konkurence porušuje.“³⁹ Je tedy možné, aby společnost v případě, kdy společník poruší zákaz konkurence, po společníkovi žádala, aby se takového jednání zdržel, i když to přímo obchodní zákoník nestanoví. Porušení zákazu konkurence může být také důvodem pro vyloučení společníka ze společnosti soudem dle § 149 obch. zák. Společník může být za porušení zákazu konkurence potrestán též trestněprávní sankcí, jelikož dle § 244 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník⁴⁰, je trestné jednání spočívající ve zneužití informace a postavení v obchodním styku.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.8.1997, sp. zn. 1 Odon 36/97, se zabýval otázkou propojení porušení zákazu konkurence jedním společníkem a domáhání se ukončení účasti ve společnosti druhým společníkem. Nejvyšší soud v tomto případě zrušil rozsudek odvolacího soudu, jímž byla zrušena účast jednoho ze společníků na společnosti s ručením omezeným pro porušení zákazu konkurence druhým ze společníků. Toto své rozhodnutí dovolací soud zdůvodnil tak, že porušení zákazu konkurence není důvodem, pro který lze ukončit účast jiného společníka rozhodnutím soudu. Takový postup by byl možný pouze tehdy, pokud by některý ze společníků navrhl postup pro porušení zákazu konkurence, ale společnost by jeho návrhu nevyhověla.⁴¹

4.1.2. Střet zájmů

Obchodní zákoník se snaží předejít střetu zájmů, které by mohly vznikat mezi rozdílnými zájmy společníků a společnosti, a proto tuto problematiku možného zneužití postavení ve společnosti s cílem jejího poškození řeší pomocí různých omezení uzavírání pro společnost nevýhodných smluv. Již v předešlých dvou kapitolách byly naznačeny prostředky, prostřednictvím kterých tak činí, a nyní bych ráda představila

---

³⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.3.2009, sp. zn. 29 Cdo 1744/2008, [Program] ASPI pro Windows verze 2012. Aktualizace k 28.10.2012 [cit. 2013-02-02].

⁴⁰ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. leden 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 354 - 464

⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.8.1997 sp. zn. 1 Odon 36/1997, Soudní judikatura – rozhodnutí soudů ČR, 1997, č. 12, s. 280

další z nich, a to povinnost vyplývající z § 196a obch. zák.⁴² Na toto ustanovení odkazuje § 135 odst. 2 obch. zák., který je sice zařazen v části upravující postavení jednatele, ale povinnosti, které z tohoto ustanovení vyplývají, jsou závazné i pro společníka. Především z § 196a odst. 3 obch. zák. plynou jisté povinnosti, a to v případě, kdy společnost od společníka nabývá majetek za protihodnotu ve výši alespoň jedné desetiny upsaného základního kapitálu ke dni nabytí a kdy společnost úplatně převádí na společníka majetek takové hodnoty. Poté musí být hodnota takového majetku stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem. Pokud k nabytí takového majetku dochází do tří let od vzniku společnosti, musí jej schválit valná hromada. Toto ustanovení se nevztahuje na nabytí či zcizení majetku v rámci běžného obchodního styku.

Napříč právní vědou vznikl spor o to, jaké důsledky má porušení této povinnosti. Uzavřením smlouvy, která nesplňuje podmínky dané § 196a obch. zák., dojde k protiprávnímu jednání, čímž je dle § 39 obch. zák. způsobena neplatnost tohoto právního úkonu. O tomto sporu mezi právními teoretiky není, spor se vede především o to, zda tato neplatnost má povahu absolutní či relativní. Jak ve svém článku věnovaném problematice § 196a obchodního zákoníku uvádí S. Plíva, někteří autoři, jako například I. Pelikánová v *Komentáři k obchodnímu zákoníku*⁴³, se přiklání k názoru, že se jedná o neplatnost relativní, zatímco jiní, včetně zmíněného S. Plívy, se přiklání k názoru, že se jedná o neplatnost absolutní.⁴⁴ K druhému z jmenovaných názorů se přiklání i soudní judikatura, což je možné doložit několika rozhodnutími Nejvyššího soudu ČR, např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3.1.2001 sp. zn. 29 Cdo 2011/2000 nebo rozsudek stejného soudu ze dne 16.12.2003 sp. zn. 32 Odo 560/2003 a dále také rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.6.2010 sp. zn. 23 Cdo 4836/2009.⁴⁵ Nejvyšší soud svými rozhodnutími judikoval, že jak porušení povinnosti předchozího souhlasu

---

⁴² DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 182, ISBN 978-80-7357-344-7.

⁴³ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: § 56-260*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1998, 1306 s. ISBN 80-7201-130-8.

⁴⁴ PLÍVA, Stanislav. K problematice § 196a obchodního zákoníku. *Právo a podnikání*. 8419982-6, s. 2-6.

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3.1.2001 sp.zn. 29 Cdo 2011/2000, Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16.12.2003 sp.zn. 32 Odo 560/2003 a Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.6.2010 sp.zn. 23 Cdo 4836/2009, vše [Program] ASPI pro Windows verze 2012. Aktualizace k 28.10.2012 [cit. 2013-02-02].

valné hromady, tak povinnosti nechat hodnotu majetku ocenit znalcem, vede k absolutní neplatnosti právního úkonu.

4.1.3. Srovnání úpravy povinnosti loajality dle obchodního zákoníku s úpravou dle zákona o obchodních korporacích

Zákon o obchodních korporacích na rozdíl od obchodního zákoníku nově obsahuje ve svém znění slovo loajalita, a to v § 51 odst. 1 zák. o obch. kor. Je zde obsaženo v souvislosti s pravidly jednání členů orgánů, kterými v odkazu na § 44 zák. o obch. kor. jsou v kapitálové společnosti i členové valné hromady, tudíž společníci. Dle § 51 odst. 1 zák. o obch. kor. neplatí, že osoba jedná pečlivě a v zájmu obchodní korporace, pokud její rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou. Nevím, zda z tohoto ustanovení se dá přímo usuzovat explicitní vyjádření povinnosti loajality, ale určitě je to krok směrem k přesnějšimu vymezení žádoucího jednání všech členů orgánů obchodní korporace.

Zásada výkonu práv v souladu s dobrými mravy je nyní vyjádřena prostřednictvím povinnosti jednat poctivě, kdy zároveň nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého či protiprávního činu. Zásada poctivého obchodního styku není v zákoně o obchodních korporacích ani v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník⁴⁶ (dále jen „NOZ“) definována, což ostatně nebyla ani v obchodním zákoníku, ale dokonce je tato zásada zmiňována pouze v kontextu adhezních smluv, takže se dá říci, že již se nově dle této zásady nebudou řídit veškeré obchodní závazkové vztahy. Ale na druhou stranu je nutné říct, že tato zásada je obsažena v obecných principech poctivého jednání, které je dle mého názoru nutné aplikovat na všechny závazky.

Zákaz konkurence je nově upraven v § 199 zák. o obch. kor., kdy došlo pouze k minimálním změnám spíše stylistického rázu, zůstal zachován dosavadní koncept, kdy k rozšíření zákazu konkurence na společníky společnosti dochází prostřednictvím společenské smlouvy.

Zcela nově je upravena problematika střetu zájmů. Ustanovení § 54 zák. o obch. kor., pojmenované přímo „Pravidla o střetu zájmů“, stanovuje povinnost člena orgánu

---

⁴⁶ Česko. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026 - 1365

(tedy i společníka jakožto člena valné hromady, která je orgánem nejvyšším) oznámit ostatním členům orgánu, že může dojít ke střetu jeho zájmu se zájmem obchodní korporace. Tuto oznamovací povinnost má člen orgánu i v případě, kdy hodlá uzavřít smlouvu s obchodní korporací. Nejvyšší či kontrolní orgán má právo zakázat uzavření smlouvy, které není v zájmu obchodní korporace. Toto neplatí v rámci běžného obchodního styku.

Z celé kapitoly věnované povinnosti loajality lze učinit závěr, že povinnost loajality je jednou ze základních povinností, která má podstatný vliv na to, zda společnost bude fungovat bez problémů či zda budou mezi společníky navzájem a mezi společníky a společností vznikat konflikty, které mohou ovlivnit chod společnosti. Toto se odráží i v nové úpravě zákona o obchodních korporacích, ze které je zřejmé, že oproti současnému obchodnímu zákoníku je tato povinnost více upřednostňována.

4.2. Vkladová povinnost

Každý společník má základní zákonnou povinnost podílet se na základním kapitálu společnosti, a to prostřednictvím peněžitého či nepeněžitého vkladu. Tato povinnost je označována jako povinnost vkladová či také povinnost illační. Vklad je obchodním zákoníkem definován v § 59 jako souhrn peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných hodnot, které se určitá osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti. Zjednodušeně by se dalo říci, že vklad je jakási protihodnota, která je společníkem poskytována společnosti oproti jeho účasti na společnosti, která je vyjádřena obchodním podílem. Ke vzniku vkladové povinnosti dochází buď před vznikem společnosti, nebo při zvyšování základního kapitálu za trvání společnosti. Vkladová povinnost se skládá ze dvou částí, resp. fází. První z nich je povinnost upisovací, která spočívá v převzetí závazku k povinnosti splatit vklad, a druhou z nich je povinnost uhrazovací. Povinnost uhrazovací je splněna

předáním předmětu vkladu společnosti a zároveň převedením vlastnického či majitelského práva k předmětu vkladu.⁴⁷

V první fázi má společník povinnost upsání vkladu, tedy přijetí závazku poskytnout ve prospěch společnosti vklad o předem stanovené hodnotě. Závazek splatit vklad se oproti ostatním závazkům vyznačuje určitými specifiky. Tento závazek nemůže zaniknout započtením proti jakémukoliv nároku společníka vůči společnosti a naopak. Zákaz započtení, ať už jednostranného či smluvního, je vyjádřen v § 108 odst. 2 obch. zák. Z tohoto pravidla existují dvě výjimky. Zaprvé je možné započíst poskytnuté plnění společníkem z titulu ručení za závazky společnosti dle § 106 odst. 2 obch. zák. (k tomu podrobněji v kapitole 4.3. zabývající se ručební povinností). Za druhé je započtení možné, pokud valná hromada s takovým započtením vysloví souhlas, ale to jen u vkladů peněžitých. Dalším specifikem je, že závazku splatit vklad nemůže být společník zproštěn. I zde zákon v § 113 odst. 1 obch. zák. připouští výjimku. Společník může být dle tohoto ustanovení zproštěn povinnosti splatit vklad při snížení základního kapitálu prominutím dluhu. Zákonem je obligatorně stanovena pětiletá lhůta, ve které musí být závazek splněn. Tuto lhůtu není možné prodloužit ani prostřednictvím zakotvení takového prodloužení ve společenské smlouvě. Na druhou stranu je možné ve společenské smlouvě stanovit lhůtu kratší. Závazek splatit vklad je dále specifický tím, že není přípustná záměna plnění, společník musí společnosti poskytnout to, k čemu se zavázal, a to způsobem, který je stanovený zákonem či ve společenské smlouvě.⁴⁸

V druhé fázi je společník povinen vklad uhradit převedením vlastnických či majitelských práv k předmětu vkladu na společnost. Výše vkladu musí činit alespoň 20.000,- Kč a zároveň se součet jednotlivých vkladů všech společníků musí rovnat základnímu kapitálu společnosti. Každý společník se na základním kapitálu účastní pouze jedním vkladem a je možné, aby každý vložil vklad v jiné výši, ale částka vkladu musí být dělitelná tisícem. Před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být splaceno celé emisní ážio (k tomuto pojmu viz níže), celý nepeněžitý vklad a peněžní vklad minimálně ve výši 30 %. Celková výše splacených peněžitých a

---

⁴⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 173, ISBN 978-80-7357-344-7.

⁴⁸ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 236 – 237, ISBN 80-7273-000-2.

nepeněžitých vkladů musí činit alespoň 100.000,- Kč. Toto pravidlo je modifikováno pro jednočlennou společnost s ručením omezeným, jelikož dle § 111 odst. 2 obch. zák. musí jediný společník splatit svůj vklad v plné výši před zápisem do obchodního rejstříku. Jednatel je povinen splacení celého vkladu bez zbytečného odkladu oznámit rejstříkovému soudu. Tato povinnost je důležitá především z hlediska ručení společníků.⁴⁹

Dle § 113 odst. 2 obch. zák. pokud společník nesplnil svou vkladovou povinnost ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, případně v zákonné lhůtě 5 let od vzniku společnosti nebo od převzetí závazku ke zvýšení vkladu či k novému vkladu, je povinen zaplatit úrok z prodlení ve výši 20% z nesplicené částky. Toto ustanovení obchodního zákoníku je dispozitivní, takže ve společenské smlouvě je možné úrok stanovit v jiné výši či jej úplně vyloučit.

Povinnost platit úrok z prodlení není jedinou sankcí, která se s nesplněním vkladové povinnosti pojí. V § 113 odst. 3 a odst. 4 obch. zák. je upraveno tzv. kaduční řízení. Kaduční řízení je zvláštním zákonem stanovený postup, v jehož důsledku může dojít k vyloučení společníka, který porušil vkladovou povinnost, ze společnosti rozhodnutím valné hromady. Pokud je společník v prodlení se splněním vkladové povinnosti a společnost chce tuto situaci řešit cestou vyloučení společníka ze společnosti, musí být učiněno několik kroků. Za prvé musí být takový společník vyzván pod pohrůzkou vyloučení ke splnění své povinnosti ve lhůtě, kterou mu společnost stanoví, avšak tato lhůta nesmí být kratší než tři měsíce. Pokud společník ani v této lhůtě svou povinnost nesplní, následuje druhý krok, v rámci kterého rozhoduje valná hromada o vyloučení společníka ze společnosti. V odkazu na § 125 odst. 1 písm. h) obch. zák., na § 127 odst. 3 a odst. 4 obch. zák. rozhoduje valná hromada prostou většinou hlasů přítomných společníků, samozřejmě pokud společenská smlouva nestanoví jinak. Dle § 127 odst. 5 obch. zák. společník, o jehož vyloučení se jedná, nehlasuje. Tímto hlasováním dochází ke změně společenské smlouvy, avšak dle § 141

---

⁴⁹ PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo – 2.díl*. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2006, str. 399, ISBN 80-7357-149-8.

odst. 1 obch. zák. se toto hlasování za změnu společenské smlouvy nepovažuje, ale zároveň zákon stanoví, že o tomto rozhodnutí musí být pořízen notářský zápis.⁵⁰

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 20.4.1998, sp. zn. 1 Odon 132/1997, upozornil na fakt, že povinnost platit úrok z prodlení dle § 113 odst. 2 obch. zák. má funkci sankční, zatímco možnost vyloučení společníka za společnosti rozhodnutím valné hromady má funkci uhrazovací. Z toho dovedl, že když společník splatí svůj vklad až po dodatečně lhůtě stanovené v jemu určené výzvě, ale zároveň ještě před rozhodnutím valné hromady o vyloučení tohoto společníka, má toto jeho plnění za důsledek to, že společník již nemůže být rozhodnutím valné hromady vyloučen.⁵¹

Obchodní podíl vyloučeného společníka přechází na společnost. Společnost by se nejprve měla pokusit převést tento uvolněný podíl na jiného společníka nebo na třetí osobu. O převodu rozhoduje valná hromada. Povinnost splatit vklad poté přechází na nabyvatele uvolněného obchodního podílu. Pokud se takový postup nepodaří společnosti zrealizovat, musí valná hromada ve lhůtě šesti měsíců od rozhodnutí o vyloučení společníka rozhodnout buď o snížení základního kapitálu o vklad vyloučeného společníka, čímž dojde opět k vyrovnání výše součtu vkladů společníků s výší základního kapitálu, nebo o tom, že zbývající společníci jsou povinni převzít uvolněný obchodní podíl v poměrné výši dle svých obchodních podílů. Rozhodnutím valné hromady o převzetí uvolněného podílu se stanoví povinnost převzít uvolněný obchodní podíl, jež je další z povinností společníků, které ve společnosti s ručením omezeným mají. Společníci jsou povinni převzít uvolněný obchodní podíl, a to za úplatu ve výši vypořádacího podílu. Na společníky přechází rozdělený obchodní podíl již rozhodnutím valné hromady a za podmínek valnou hromadou stanovených. Pokud společnost v zákonné lhůtě takto nerozhodne, může ji soud i bez návrhu zrušit či nařídit její likvidaci.⁵²

Společníka, který je v prodlení se splacením vkladu, může vedle úroku z prodlení a vyloučení ze společnosti rozhodnutím valné hromady postihnout ještě další

---

⁵⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo – 2.díl.* 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2006, str. 392 ISBN 80-7357-149-8.

⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.4.1998, sp. zn. 1 Odon 132/1997, [Program] ASPI pro Windows verze 2012. Aktualizace 28.10.2012 [cit. 2013-02-02].

⁵² ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ. *Kurs obchodního práva: právníkové osoby jako podnikatelé.* 5. vyd. Praha: Beck, 2005, XXXVI, str. 182, ISBN 80-7179-391-4.

následek jeho jednání, kterým je žaloba společnosti na plnění vkladové povinnosti. Žalobu o splacení vkladu mohou dle § 131a obch. zák. podat též jednotliví společníci, ale činí tak jménem společnosti. Tento postup bude vhodný tehdy, pokud společník, který je v prodlení se splacením vkladu, je zároveň jednatelem společnosti.⁵³

Vzhledem k tomu, že nesplnění vkladové povinnosti je závažným způsobem porušení povinnosti společníka, má společnost možnost podat žalobu dle § 149 obch. zák. S podáním takového návrhu musí vyslovit souhlas společníci, jejichž vklady představují alespoň jednu polovinu základního kapitálu.⁵⁴ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14.3.1995, sp. zn. 7 Cmo 89/1994, upozornil na fakt, že v případě, kdy je společník zároveň jednatelem společnosti, je nezbytné v rámci posuzování žaloby na vyloučení společníka soudem striktně od sebe rozlišovat povinnosti společníka a povinnosti jednatele.⁵⁵ Postup ohledně případného uvolněného obchodního podílu bude stejný jako v případě kadučního řízení.

Mimo všechny výše zmíněné následky nesplacení vkladu může na společníka dopadnout též úplné omezení výkonu jeho hlasovacích práv, a to dle § 127 odst. 5 písm. d) obch. zák.⁵⁶

4.2.1. Peněžitý vklad

Zákon v definici vkladu (§ 59 obch. zák.) vytváří pro peněžitý vklad zákonnou zkratku, kde stanoví, že peněžitý vklad je souhrnem peněžních prostředků, které se určitá osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti. Z tohoto vyplývá, že předmětem závazku splatit vklad jsou peníze jako platidlo. Zajímavá je otázka, zda musí být vklad splacen pouze v české měně. Odpovědí na tuto otázku je, že peněžitý vklad může být splacen i v zahraniční měně, jehož hodnota se převádí dle kurzu, který společnost stanoví, na českou měnu. Hodnota

---

⁵³ PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo – 2.díl.* 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2006, str. 405, ISBN 80-7357-149-8.

⁵⁴ ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé.* 5. vyd. Praha: Beck, 2005, XXXVI, str. 184, ISBN 80-7179-391-4.

⁵⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14.3.1995 sp. zn. 7 Cmo 89/1994, [Program] ASPI pro Windows verze 2012. Aktualizace k 28.10.2012 [cit. 2013-02-05].

⁵⁶ ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé.* 5. vyd. Praha: Beck, 2005, XXXVI, str. 182, ISBN 80-7179-391-4.

vkladu musí být vyjádřena v českých korunách, jelikož i základní kapitál musí být takto vyjádřen.⁵⁷

Jak jsem již výše zmínila, minimální hodnota vkladu pro každého společníka je 20.000,- Kč a před vznikem společnosti musí být splaceno alespoň 30% hodnoty peněžitého vkladu. Před vznikem společnosti splacené vklady spravuje zakladatel, který je tímto pověřen ve společenské smlouvě, nebo též pověřená banka, i když není zakladatelem. Peněžitý vklad musí být před vznikem společnosti splacen na zvláštní účet, který zřídí správce vkladu pro společnost u banky nebo u spořitelního či úvěrového družstva. Nejvyšší soud ČR v usnesení ze dne 29.9.2004, sp. zn. 29 Odo 1173/2003, dovedl, že na zvláštní účet u banky nebo u spořitelního či úvěrového družstva musí být splaceny i peněžité vklady na zvýšení základního kapitálu.⁵⁸ Dle zákona, konkrétně dle § 163a odst. 4 obch. zák., na který odkazuje § 109 odst. 3 obch. zák., je společnosti před zápisem do obchodního rejstříku zakázáno se splacenými vklady společníků disponovat. Dle výše uvedeného judikátu Nejvyššího soudu ČR není možné disponovat ani se vklady na zvýšení základního kapitálu, a to až do doby zapsání zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku.⁵⁹ Správce vkladu má povinnost vydat o splacení vkladu písemné prohlášení, které se přikládá k návrhu na zápis obchodní společnosti do obchodního rejstříku. V případě, kdy by správce vkladu v tomto prohlášení uvedl částku vyšší než je hodnota skutečně splaceného peněžitého vkladu, ručí věřitelům za závazky společnosti až do výše rozdílu mezi skutečnou hodnotou a hodnotou v prohlášení, a to po dobu 5 let od zápisu do obchodního rejstříku.⁶⁰

4.2.2. Nepeněžitý vklad

I pro nepeněžitý vklad obchodní zákoník vytváří legislativní zkratku, když jako nepeněžitý vklad označuje jiné penězi ocenitelné hodnoty, které se určitá osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti.

---

⁵⁷ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 84 – 85, ISBN 80-7273-000-2.

⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.9.2004, sp. zn. 29 Odo 1173/2003, [Program] ASPI pro Windows verze 2012. Aktualizace k 28.10.2012 [cit. 2013-02-05].

⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.9.2004, sp. zn. 29 Odo 1173/2003, [Program] ASPI pro Windows verze 2012. Aktualizace k 28.10.2012 [cit. 2013-02-05].

⁶⁰ ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ. *Kurs obchodního práva: právníké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: Beck, 2005, XXXVI, str. 178, ISBN 80-7179-391-4.

Nepeněžitým vkladem může být jen majetek, jehož hospodářská hodnota je zjistitelná. Dále tento majetek musí být využitelný ve vztahu k předmětu podnikání společnosti. To znamená, že předmět vkladu musí být využitelný ve vztahu k předmětu podnikání společnosti buď přímo při podnikatelské činnosti (např. nákladní vůz u společnosti, jejímž předmětem podnikání je silniční doprava), nebo k zajištění chodu společnosti (např. nebytový prostor, ve kterém bude sídlit management společnosti). Dle dnešního znění obchodního zákoníku je již zcela zřejmé, že musí být hospodářsky využitelný přímo vklad a není tedy možné vložit nějaký nepeněžitý vklad s úmyslem, že předmět tohoto vkladu bude zpeněžen a získané prostředky budou moci být hospodářsky využitelné. Dle znění § 59 odst. 2 obch. zák. před novelou v roce 2000 vznikaly spory ohledně výše zmíněného postupu, ale judikatura již před novelou tohoto dříve nejasného ustanovení dovodila závěr, že výše zmíněný postup není možný.⁶¹

Předmětem závazku splatit vklad mohou být věci, a to jak movité tak i nemovité, dále splatné i nesplatné pohledávky, cenné papíry, podnik a jeho část, práva z průmyslového a duševního vlastnictví, dokonce i obchodní podíl, jiná majetková práva a další penězi ocenitelné hodnoty. Naopak obchodní zákoník v § 59 odst. 2 výslovně zakazuje vklady, které spočívají v závazcích týkajících se provedení prací nebo poskytnutí služeb. Dále je dle § 59 odst. 8 obch. zák. vymezeno, že vkladem nemůže být pohledávka vůči společnosti, avšak pokud tak stanoví zákon, může být započtena proti pohledávce na splacení vkladu. Tuto výjimku stanoví zákon v § 108 odst. 2 obch. zák., dle kterého je možné pohledávku započíst, pokud s tím vysloví souhlas valná hromada v rámci zvyšování kapitálu.⁶²

Pokud se společník rozhodne vložit do společnosti nepeněžitý vklad, poté je nezbytné, aby hodnota vkladu byla uvedena ve společenské smlouvě. Hodnota nepeněžitého vkladu se stanoví podle posudku zpracovaného znalcem, který je za tímto účelem jmenován soudem. Tato povinnost není bezvýjimečná, v § 59a obch. zák. jsou stanoveny výjimky, kdy se nepeněžitý vklad oceňovat nemusí. Je tomu tak, například pokud je vkladem investiční cenný papír nebo nástroj peněžního trhu, nebo pokud je

---

⁶¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxii, str. 229, ISBN 978-80-7400-354-7.

⁶² BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, str. 34 – 36, ISBN 80-7179-441-4.

předmětem vkladu jiný majetek způsobilý být předmětem vkladu a statutární orgán rozhodne o tom, že se pro určení hodnoty použije hodnota určená nezávislým odborníkem.⁶³

Způsob splacení vkladů závisí na předmětu vkladu, u některých vkladů je stanoven obecně a u jiných speciálně. Obecně je splacení vkladu stanoveno u ostatních speciálně neupravených vkladů tak, že správce vkladu a vkladatel mají povinnost uzavřít písemnou smlouvu o vkladu, která musí zajistit dohled správce vkladu nad poskytnutým plněním, a to až do doby vzniku společnosti. Vklad je splacen již uzavřením této smlouvy.

Speciálně je způsob splacení vkladu stanoven u nemovitostí, u kterých je potřeba splnění dvou povinností. Zaprvé vkladatel musí správci vkladu předat písemné prohlášení vkladatele s úředně ověřeným podpisem o splacení vkladu. Na základě tohoto prohlášení je také vkladatelem podán návrh na zápis převodu nemovitosti do katastru nemovitostí. Zadruhé musí vkladatel nemovitost předat správci vkladu. Vklad je splacen zápisem vkladu do katastru nemovitostí. U věcí movitých je situace o poznání jednodušší, zde stačí pouze předání věci správci vkladu, pokud ve společenské smlouvě není stanoveno jinak.

Podnik či jeho část je splacen na základě uzavření písemné smlouvy o vkladu. Na tuto smlouvu se přiměřeně použijí ustanovení o smlouvě o prodeji podniku, tudíž i náležitosti smlouvy o vkladu by měly kopírovat povinné náležitosti smlouvy o prodeji podniku. Pokud je součástí podniku i nemovitost, je poté třeba postupovat také způsobem stanoveným pro splacení vkladu, jehož předmětem je nemovitost. Dále se vyžaduje předání podniku nebo jeho části, o čemž sepíše správce vkladu a osoba splácející vklad zápis.

Postup splacení nepeněžitého vkladu, jehož předmětem je know – how, je téměř totožný jako u splacení podniku. I zde je třeba uzavřít písemnou smlouvu o vkladu, dále je nutné předat dokumentaci, na které je know – how zachyceno a o tomto předání sepsat zápis.

---

⁶³ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxii, str. 226 – 240, ISBN 978-80-7400-354-7.

Pro splacení vkladu, jehož předmětem je pohledávka, se dle § 59 odst. 6 obch. zák. použijí ustanovení o postoupení pohledávky. Z toho vyplývá, že pro splacení tohoto druhu vkladu se uzavře smlouva o postoupení pohledávky, čímž dojde ke splacení vkladu. Vkladatel má v tomto případě ještě jednu povinnost a tou je povinnost oznámit dlužníkovi bez zbytečného odkladu, že došlo k postoupení pohledávky.⁶⁴

Posledním a asi nejproblematictější předmětem nepeněžitého vkladu, u kterého je nutné se zmínit o způsobu splacení, je cenný papír, resp. cenné papíry. Obchodní zákoník nemá speciální ustanovení, kterým by stanovil způsob splacení cenných papírů. Vzhledem k charakteru cenných papírů, jejichž převoditelnost se liší v závislosti na jejich druhu, není úplně jednoznačné, jakým způsobem se budou cenné papíry splácet. Dle I. Štenglové je třeba řešit všechny cenné papíry jednotně, a proto řeší problém splacení cenných papírů tak, že řadí všechny cenné papíry mezi tzv. ostatní nepeněžené vklady, z čehož dovozuje, že pro splacení vkladu je třeba uzavřít smlouvu o vkladu. Zdůrazňuje, že tato smlouva musí přesně stanovit postup pro případ, že nedojde ke vzniku společnosti.⁶⁵ Oproti tomu J. Dědič řeší týž problém diferencovaně pro každý druh cenného papírů zvlášť, a to tak že u listinných cenných papírů říká, že je jednoznačné, že se jedná o movité věci, tudíž jsou splaceny předáním správcí vkladu. U listinných cenných papírů převoditelných rubopisem je zapotřebí ještě zmocňovací rubopis ve prospěch společnosti. Zaknihované cenné papíry jsou splaceny uzavřením smlouvy mezi správcem vkladu a vkladatelem s odkazem na § 64 obch. zák. a zároveň pozastavením práva vkladatele nakládat s cennými papíry ve Středisku cenných papírů. Teprve přepsáním majitele cenného papíru ve Středisku cenných papírů se vklad stává majetkem společnosti.⁶⁶ Z mého pohledu se s problémem převodu cenných papírů vypořádal lépe J. Dědič. Způsob splacení vkladu musí vycházet z povahy předmětu závazku splatit vklad, a proto se domnívám, že i v rámci cenných papírů je třeba od sebe odlišit různé druhy cenných papírů dle jejich druhu.

---

⁶⁴ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, str. 34 – 62, ISBN 80-7179-441-4.

⁶⁵ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, str. 59 – 61, ISBN 80-7179-441-4.

⁶⁶ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 184, ISBN 80-7273-000-2.

4.2.2.3. Další povinnosti vzniklé v souvislosti s povinností splatit nepeněžitý vklad

V předchozí kapitole jsem popsala způsoby, jakými dochází ke splacení nepeněžitého vkladu. V této podkapitole se budu věnovat povinnostem, jejichž vznik zákon předpokládá ve spojitosti s určitou skutečností, v jejímž důsledku nebyla zcela naplněna povinnost splatit nepeněžitý vklad.

Povinnost zaplatit hodnotu věcného vkladu v penězích je zakotvena v § 59 odst. 2 čtvrtá věta obch. zák. Taková povinnost společníkovi vzniká v případě, kdy se sice nepeněžitý vklad považuje za splacený, ale majetkové právo k předmětu vkladu na společnost nepřešlo. Spornou otázkou je, zda se jedná o nový závazek, či zda jde o závazek vzniklý v důsledku odpovědnosti za vady. První možnost zastává J. Dědič a svůj názor odůvodňuje tím, že původní závazek splatit vklad již splacením zanikl, a proto není možné, aby tato povinnost byla důsledkem odpovědnosti za právní vady.⁶⁷ Proti této konstrukci se staví I. Pelikánová, která zastává názor, že povinnost zaplatit hodnotu věcného vkladu je třeba chápat jako odpovědnost za právní vady.⁶⁸ Já se v této věci přikláním na stranu J. Dědiče. Pokud vycházím ze znění zákona, dle kterého je vklad splacen předáním věci, či v případě nemovitostí současně i předáním prohlášení vkladatele, je zřejmé, že vklad se těmito úkony považuje za splacený a závazek splatit vklad tím zaniká. Pokud poté dojde k situaci, že na společnost vlastnické právo nepřejde, vzniká dle mého názoru závazek nový, který spočívá v povinnosti zaplatit hodnotu nepeněžitého vkladu v penězích. Příkladem okolností, v jejímž důsledku nepřejde vlastnické právo na společnost, může být zničení věci, která se nachází ve správě správce vkladu. Za této situace vzniká společníkovi povinnost nahradit hodnotu vkladu v penězích a zároveň správci vkladu vzniká povinnost vyplývající z odpovědnosti správce za způsobenou škodu. Další okolností, pro kterou nemusí dojít k nabytí vlastnického práva společností, je případ, kdy vkladatel není vlastníkem věci. Pokud je společnost v dobré víře ohledně nabytí vkladu, lze uvažovat o tom, že

---

⁶⁷ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 256 – 257, ISBN 80-7273-000-2.

⁶⁸ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu)*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, str. 62 – 63, ISBN 80-86395-99-5.

společnost nabude vlastnické právo v důsledku vydržení, a to po uplynutí lhůty tří let u věcí movitých a deseti let u věcí nemovitých.⁶⁹

Pokud předmětem vkladu společníka je podnik či jeho část, může společníkovi vzniknout povinnost plnit věřitelům ze zákonného ručení při vložení podniku. Vzhledem k tomu, že dle § 59 odst. 5 obch. zák., v případech, kdy je vkládán podnik či jeho část, použijí se ustanovení o smlouvě o prodeji podniku. Z toho vyplývá, že se i na vkladatele vztahuje ustanovení § 477 odst. 3 obch. zák., dle kterého prodávající ručí za splnění převedených závazků kupujícím. V tomto případě tedy vkladatel ručí věřitelům, jejichž pohledávky byly převedeny společně s vloženým podnikem či jeho částí, za splnění jejich závazků, které byly vloženy společně s podnikem či jeho částí. Závazek vkladatele ručit za závazky věřitelům podniku je závazek osobní povahy, který nepřechází společně s obchodním podílem, a to především z důvodu zachování právní jistoty věřitelů.⁷⁰

Jak již bylo uvedeno výše, předmětem vkladu může být i pohledávka, a to jak splatná tak i nesplatná. Pokud společník zvolí cestu vložení pohledávky, vzniká mu v této souvislosti povinnost ručení za dobytnost této pohledávky do výše jejího ocenění. To znamená, že v případě, kdy vložená pohledávka je nedobytná, vkladatel společnosti ručí, resp., v odkazu na I. Pelikánovou⁷¹, která tuto problematiku velmi podrobně rozebírá, odpovídá společnosti za splnění této pohledávky až do výše jejího ocenění.

Nová povinnost vzniká i v případě, kdy je předmětem vkladu užívací či požívací právo na dobu určitou a toto právo zanikne před uplynutím určené doby. Poté vkladateli vzniká povinnost hradit újmu tím vzniklou v penězích. Pro vznik této povinnosti není určující, zda k ní došlo v důsledku právního či protiprávního jednání, nebo v důsledku právní události či protiprávního stavu.

Další povinností, která souvisí se splacením nepeněžitého vkladu, je povinnost doplatit rozdíl mezi oceněním předmětu nepeněžitého vkladu a jeho reálnou hodnotou.

---

⁶⁹ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 256 - 259, ISBN 80-7273-000-2.

⁷⁰ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 260, ISBN 80-7273-000-2.

⁷¹ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu)*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, str. 74 – 77, ISBN 80-86395-99-5.

Tato povinnost vkladateli vznikne v situaci, kdy hodnota nepeněžitého vkladu v době vzniku společnosti nedosáhne hodnoty, která byla stanovena při založení společnosti. Společníku tak vzniká povinnost doplatit tento rozdíl v penězích. Ve společenské smlouvě je možné stanovit jiný způsob doplacení rozdílu. Stejná povinnost vzniká i v případě, kdy je vklad splacen až po vzniku společnosti a hodnota vkladu je v okamžiku splacení menší, než na jakou byl nebo měl být nepeněžitý vklad oceněn.⁷²

4.2.3. Povinnost zaplatit emisní ážio

V praxi se často stává, že společník má při nabývání obchodního podílu povinnost zaplatit více, než je hodnota vkladu, který do společnosti vkládá. To, o co platí více, než je hodnota vkladu, se nazývá emisní ážio. Obchodní zákoník emisní ážio definuje pouze v souvislosti s emisním ážiem u akcií. Dle I. Štenglové lze obecně emisní ážio definovat: „... jako rozdíl mezi výší vkladu společníka (budoucího společníka) do základního kapitálu a hodnotou majetku, kterou poskytuje společnosti za nabytí nebo zvýšení podílu na společnosti.“⁷³

Pravidla pro poskytování emisního ážia jsou stanoveny v § 109 odst. 3 obch. zák., který odkazuje na § 163a odst. 3 obch. zák. Dle tohoto ustanovení je možné, aby společenská smlouva, stanovy nebo usnesení valné hromady určilo, že rozdíl mezi hodnotou nepeněžitého vkladu a hodnotou, která se započítává na vklad společníka, tedy emisní ážio, je společnost povinna vyplatit vkladateli, nebo že jde o tvorbu rezervního fondu. Pokud takto stanoveno není, stává se emisní ážio součástí vlastního kapitálu společnosti.

V případě zvyšování základního kapitálu společnosti je emisní ážio poskytováno především za účelem vyrovnání rozdílu mezi hodnotou obchodního podílu stávajících společníků a výší vkladů nového společníka. Při vzniku společnosti je emisní ážio poskytováno za účelem získání potřebných prostředků pro chod společnosti. Obchodní zákoník v § 111 odst. 1 stanoví, že emisní ážio musí být před podáním návrhu na zápis společnosti splaceno celé. Oproti tomu v případě, kdy je emisní ážio spláceno

---

⁷² DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 262 - 265. ISBN 80-7273-000-2.

⁷³ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, str. 168, ISBN 80-7179-441-4.

v souvislosti se zvýšením základního kapitálu, obchodní zákoník žádnou lhůtu nestanoví.⁷⁴

4.2.4. Srovnání úpravy vkladové povinnosti dle obchodního zákoníku s úpravou dle zákona o obchodních korporacích

Při srovnávání vkladové povinnosti v současné a budoucí právní úpravě začnu stejně, jako u jejího popisu v předchozí části, a to definicí vkladu. Dle nové právní úpravy je vklad v § 15 zák. o obch. kor. definován takto: „*Vkladem je peněžní vyjádření hodnoty předmětu vkladu do základního kapitálu obchodní korporace.*“ Pro úplnost této definice je zjevně nezbytný i odst. 2 citovaného ustanovení, který pojednává o předmětu vkladu takto: „*Předmětem vkladu je věc, kterou se společník nebo budoucí společník zavazuje vložit do obchodní korporace za účelem nabytí nebo zvýšení účasti v ní.*“ Za definicí předmětu vkladu zákonodárce vytvořil legislativní zkratku, jíž říká, že dále takto označuje vkladovou povinnost.⁷⁵ Na první pohled se může zdát, že se definice vkladu celá mění, ale opak je pravdou. Pojetí zůstává totožné jako u současné právní úpravy, jen podle mého názoru došlo ke zpřesnění a zároveň i ke zjednodušení právní úpravy, i když je nově upravena ve dvou odstavcích, které na sebe vzájemně navazují.

Vzhledem k tomu, že v zákoně o obchodních korporacích bylo nahrazeno pojetí základního kapitálu jako institutu plnění účel při ochraně věřitelů novým pojetím, které již nemá ambici takový účel plnit⁷⁶, je zřejmé, že bylo nezbytné, aby došlo i ke změně pojetí vkladu. Tato změna spočívá především ve změně minimální výše vkladu. Nově je stanovena minimální výše vkladu na 1 Kč, pokud společenská smlouva nestanoví výši jinou.

Co se týká samotné vkladové povinnosti, zde k žádným převratným změnám nedošlo. Nadále musí být vklad splacen do pěti let od vzniku společnosti či od převzetí vkladové povinnosti. Nemění se ani to, že společník nemůže být této své povinnosti zproštěn. Obdobná je i úprava důsledků stavu, kdy je společník v prodlení se splacením vkladu. Úrok z prodlení je nově upraven odkazem na sazbu úroku z prodlení

---

⁷⁴ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, str. 167 – 169, ISBN 80-7179-441-4.

⁷⁵ HA VEL, Bohu mil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, str. 37, ISBN 978-80-7208-923-9.

⁷⁶ HA VEL, Bohu mil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, str. 84, ISBN 978-80-7208-923-9.

stanovenou jiným právním předpisem. Stále zůstává možnost vést proti společníkovi kaduční řízení, či podat návrh na vyloučení společníka soudem.⁷⁷ Novinkou, která je úzce spjata nově zavedenou možností být vlastníkem více podílů, je, že společník může být v důsledku porušení vkladové povinnosti vyloučen jen pro ten podíl, pro který tuto svou povinnost nesplnil. Tuto změnu kritizuje R. Pelikán a poukazuje na fakt, že nesplacením vkladu dochází k porušení celkové loajality společníka ke společnosti, s čímž není slučitelné, aby společník ve společnosti dále figuroval. Z toho dovozuje, že možnost vyloučení společníka jen pro některý z jeho podílů, kdy se zároveň společník nadále účastní na společnosti ostatními podíly, neodpovídá osobní povaze společnosti s ručením omezeným.⁷⁸ Pokud jde o můj názor na tento problém, osobně si příliš nedokážu představit, jaká bude ve společnosti panovat atmosféra za situace, kdy je společník ze společnosti vyloučen rozhodnutím valné hromady pro porušení vkladové povinnosti, ale zároveň se na společnosti účastní dál prostřednictvím svých ostatních podílů.

Stejně jako dle současné právní úpravy musí být peněžitý vklad splacen na zvláštní účet u banky nebo spořitelního družstva, kdy společnost s těmito prostředky nemůže nakládat dříve, než vznikne. Toto ustanovení již není nelogicky řazeno v úpravě akciové společnosti, ale nyní je v části upravující obecná ustanovení týkající se vkladů. Stále také platí, že peněžitý vklad musí být splacen alespoň ve výši 30% před zápisem společnosti do obchodního rejstříku. Nově je umožněno, aby správcem vkladu nebyl pouze určený zakladatel, ale může jím být i třetí osoba, která má předpoklady pro správu vkladů. Pro úpravu vztahů mezi společností a správcem vkladu se použije úprava příkazu nového občanského zákoníku. Toto ustanovení platí jak u vkladů peněžitých, tak i u vkladů nepeněžitých.

Z úpravy nepeněžitého vkladu byl vypuštěn požadavek hospodářské využitelnosti takového vkladu ve vztahu k předmětu podnikání.⁷⁹ Domnívám se, že tato změna odráží výše zmíněné odchylné pojetí základního kapitálu, důvodová zpráva bohužel tuto změnu blíže nekomentuje. Novinka je také v oceňování nepeněžitého

---

⁷⁷ HA VEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, str. 90, ISBN 978-80-7208-923-9.

⁷⁸ PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 43201276-79, s. 79.

⁷⁹ ČECH, Petr. S.r.o. po rekodifikaci. *Právní rádce*. 2012, č. 5, str. 14.

vkladu, kdy už není nepeněžitý vklad oceňován znalcem jmenovaným soudem, ale nově je oceňován znalcem, kterého vyberou zakladatelé společnosti ze seznamu znalců.⁸⁰ V případě, kdy již společnost vznikla, vybírá znalce jednatel. Výslovně je nově stanoveno, kdy přechází vlastnické právo k vkladu na společnost. Obecně tomu tak je v okamžiku vzniku společnosti. U nemovité věci zapsané ve veřejném seznamu přechází vlastnické právo v okamžiku zápisu tohoto práva do veřejného seznamu, což platí i pro další věci, k nimž se vlastnické právo nabývá zápisem do příslušného seznamu. Tímto ustanovením by se mohla ujasnit situace ohledně způsobu splacení a převodu vlastnictví k cenným papírům. Obdobně jako u současné úpravy je v zákoně o obchodních korporacích zakotvena i povinnost zaplatit hodnotu nepeněžitého vkladu v penězích v případě, kdy na společnost nepřejde vlastnické právo k vkladu. Nezměnila se ani povinnost doplatit v penězích rozdíl mezi cenou nepeněžitého vkladu a hodnotou takového vkladu, která byla uvedena ve společenské smlouvě.

Povinnost zaplatit emisní ážio je nově upravena systematictěji. Zaprvé jsou vymezeny nové pojmy, které s emisním ážiem souvisí, a to pojem emisní kurs a vkladové ážio. Emisní kurs je souhrnný pojem pro vklad a emisní či vkladové ážio. Vkladové ážio je užíváno v souvislosti s rozdílem mezi cenou nepeněžitého vkladu a výší vkladu společníka ve společnosti s ručením omezeným. Ustanovení týkající se emisního ážia není řešeno nevhodným odkazem na úpravu emisního ážia u akciové společnosti, ale nově je systematictěji zařazeno přímo v rámci úpravy společnosti s ručením omezeným. Stejně jako v současnosti platí, že celé vkladové ážio musí být splaceno před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku.

Dle mého názoru nejsou změny u vkladové povinnosti až tak zásadního rázu. V praxi bude asi největší změnou stanovení minimální výše základního kapitálu na pouhou jednu korunu a tím pádem i stanovení minimální výše vkladu také na jednu korunu. Je otázkou, do jaké míry se tato změna odrazí například na počtu nově vzniklých společností s ručením omezeným, jelikož takto se tato forma obchodní korporace otvírá pro širokou veřejnost. Momentálně nedokážu odhadnout, zda tato změna bude mít pozitivní či negativní efekt na podnikatelské prostředí, ale doufám v to,

---

⁸⁰ DĚDIČ, Jan a Jiřina HÁSOVÁ. *Podnikatel a rekonstrukce obchodního práva*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2009, str. 34, ISBN 978-80-86775-21-0.

že nebude docházet ke zneužívání nově vzniklých obchodních korporací k různým nepoctivým záměrům.

4.3. Ručení společníků ve společnosti s ručením omezeným

V zájmu ochrany věřitelů upravuje obchodní zákoník institut ručení společníků za závazky, resp. za dluhy⁸¹, společnosti. Je třeba již v úvodu této povinnosti upozornit na to, že společnost s ručením omezeným je právnickou osobou, která má právní subjektivitu, a proto sama odpovídá za své závazky celým svým majetkem. Oproti tomu společníci společnosti s ručením omezeným ručí za závazky, a to pouze v omezeném rozsahu a po omezenou dobu. Tento fakt naznačuje i samotný název této obchodní společnosti. Z mého pohledu by mohl být pro někoho ale zavádějící, jelikož může dojít k nedorozumění v tom, že omezeně ručí společnost a nikoliv společníci. To však nic nemění na věci, že omezené ručení společníků vzniká již ze zákona nezávisle na vůli společníků či společnosti. V některých právních řádech je ručení společníků vnímáno jako převzetí rizika spojeného s poskytnutím vkladu do společnosti, kdy každý společník riskuje, že mu při nepříznivém výsledku hospodaření bude vyplaceno méně, než kolik do společnosti vložil. To však není případ českého obchodního zákoníku, který takto ručení nekoncepčuje.⁸² Obchodní zákoník rozeznává ručení společníků za trvání společnosti, které je obecně upraveno v § 56 odst. 5 obch. zák. a speciálně v § 106 obch. zák. a dále ručení společníků po zániku společnosti, které je upraveno pouze obecně v § 56 odst. 6 obch. zák.⁸³

4.3.1. Ručení společníků za trvání společnosti

Ručení společníků za trvání společnosti je upraveno v § 106 odst. 2 obch. zák. takto: „*Společníci ručí společně a nerozdílně za závazky společnosti do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu zápisu v obchodním rejstříku.*

---

⁸¹ k tomu viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 176, ISBN 978-80-7357-344-7.

⁸² PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo – 2.díl*. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2006, str. 400 – 401, ISBN 80-7357-149-8.

⁸³ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 240 – 241, ISBN 80-7273-000-2.

Zápisem splacení všech vkladů do obchodního rejstříku ručení zaniká.“ Citovaná část ustanovení § 106 odst. 2 obch. zák. definuje rozsah ručení společníků ve společnosti s ručením omezeným. Jak jsem již výše uvedla, rozsah ručení společníků je omezen, a to jak co do jeho výše, tak i co do doby, po kterou ručení trvá.

Co se týče omezení výše ručení, je z citovaného ustanovení zřejmé, že společníci neručí za všechny závazky společnosti, ale ručí za závazky pouze do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků, a to dle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Jen pro názornost uvedu jednoduchý příklad. Pokud při základním kapitálu 200.000,- Kč ve společnosti o dvou společnících je splacen základní kapitál ve výši 120.000,- Kč a nesplacen ve výši 80.000,- Kč, kdy první ze společníků nesplnil část svého vkladu ve výši 20.000,- Kč a druhý ve výši 60.000,- Kč, poté první i druhý společník ručí za závazky ve výši 80.000,- bez ohledu na výši jejich nesplacených vkladů. Z uvedeného vyplývá, že společníci ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně. Zároveň je důležité upozornit na to, že není podstatné reálné splacení vkladů, ale stav, který je zapsán v obchodním rejstříku.

Druhý způsob omezení rozsahu ručení společníků je omezení co do času. V případě, kdy je do obchodního rejstříku zapsáno splacení vkladů všech společníků v plné výši, zaniká ručení společníků za závazky společnosti. Opět i zde je důležité, co je zapsáno v obchodním rejstříku, a ne jaký je skutečný stav splacení vkladů.⁸⁴ Především z důvodu ochrany věřitelů společnosti je zápis splacení celého vkladu do obchodního rejstříku konstitutivním zápisem. Z pohledu společníků je tedy velmi podstatné, aby jednatel podal řádně návrh na zápis splacení vkladů do obchodního rejstříku, což je jeho povinností a pokud ji nesplní, vystavuje se riziku, že po něm společníci budou požadovat náhradu škody.⁸⁵

Zajímavou otázku řešil Nejvyšší soud ČR v řízení vedeném pod sp. zn. 29 Cdo 281/2000, které rozhodl rozsudkem dne 20.6.2000, a to zda v případě, kdy je vedeno soudní řízení proti společníkovi z titulu ručení za závazky společnosti a v průběhu tohoto soudního řízení dojde k zápisu plného splacení vkladů do obchodního rejstříku,

---

⁸⁴ ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: Beck, 2005, XXXVI, str. 172 – 173, ISBN 80-7179-391-4.

⁸⁵ FOREJT, Alois. *Obchodní společnosti*. Praha: Prospektrum, 1992, str. 86, ISBN 80-85431-54-8.

je žalobci uplatňujícímu svoji pohledávku po ručícím společníkovi možné přiznat nárok na poskytnutí takového plnění. Nejvyšší soud tuto otázku uzavřel s tím, že odvolací soud správně při rozhodování přihlédl k aktuálnímu stavu zápisu v obchodním rejstříku, tedy k plnému splacení vkladů, a dovolání žalobce zamítl. Z toho lze učinit závěr, že soud nemůže přiznat nárok z titulu ručení společníka za závazky společnosti v okamžiku, kdy je do obchodního rejstříku zapsáno splacení všech vkladů společníků, i když na počátku sporu tomu tak nebylo.⁸⁶

Dalším charakteristickým znakem ručení společníků za závazky společnosti je jeho subsidiární povaha. To znamená, že věřitel společnosti musí uplatnit svou pohledávku nejprve u této společnosti a teprve v případě, kdy společnost výzvě věřitele nevyhoví, může se obrátit na ručícího společníka. To neplatí v případě, kdy je zcela zřejmé, že společnost svůj závazek nesplní. Předtím než společník splní závazek společnosti z titulu ručení, by měl společnost kontaktovat, aby mu předala všechny relevantní dokumenty a informace, čímž je mu umožněno uplatnit námitky, které by uplatňovala společnost. Pokud toto neučiní, vystavuje se riziku, že společnost poté bude tyto námitky uplatňovat vůči němu.⁸⁷

Plnění společníka, kterým uspokojil pohledávku věřitele vůči společnosti, nevede k zániku ručení společníka či k snížení jeho výše, ale ze zákona dochází k započtení takového plnění na splacení nesplaceného vkladu tohoto společníka. Pokud tento společník již vkladovou povinnost zcela splnil, či započtení na vklad není z jiného objektivního důvodu možné, může požadovat náhradu od společnosti. Pokud se mu nepodaří dosáhnout náhrady od společnosti, je oprávněn vyžadovat náhradu od společníka, který nesplatil svůj vklad. Pokud ani takto nedosáhne náhrady plnění, které poskytl nad svou nesplacenou část vkladu, pak může požadovat náhradu od všech společníků v rozsahu jejich účasti na základním kapitálu společnosti. Dále je také možné požadovat náhradu škody od jednatele, který nesplnil svou povinnost podat návrh na zápis splacení vkladů do obchodního rejstříku.⁸⁸

---

⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.6.2000 sp.zn. 29 Cdo 281/2000, Soudní judikatura – rozhodnutí soudů ČR, 2000, č. 11, s. 428.

⁸⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 178, ISBN 978-80-7357-344-7.

⁸⁸ POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, str. 506, ISBN 978-80-7357-491-8.

4.3.2. Ručení společníků po prohlášení konkurzu na majetek společnosti

V případě, kdy je na majetek společnosti prohlášen konkurz, dochází k dalšímu omezení ručení společníků, a to tak, že jejich ručení se vztahuje pouze na závazky společnosti, které věřitelé přihlásili do insolvenčního řízení. Aby společníci za tyto závazky ručili, musí být splněna podmínka, že věřitelé přihlášených závazků nebyli uspokojeni v konkurzním řízení. Jedná se o výjimku z obecného pravidla, dle kterého se prohlášením konkurzu na majetek dlužníka nemění postavení ručitele.⁸⁹

Otázkou je, kdy takový případ může v praxi nastat, jelikož pokud je na majetek společnosti prohlášen konkurz, tak má insolvenční správce povinnost požadovat splacení vkladů od společníků, případně toto plnění od společníků vymoci. Pokud se tak stane, je jednatel povinen nechat tuto skutečnost zapsat do obchodního rejstříku, čímž ručení společníků zaniká. Ručení po prohlášení konkurzu nastane pouze v případě, kdy k splacení vkladů nedojde ani v důsledku jejich vymáhání insolvenčním správcem a zároveň za skutečnosti, že věřitelé přihlášených pohledávek nebyli plně uspokojeni v insolvenčním řízení.⁹⁰

Dle § 311 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů⁹¹, v případě, kdy dojde ke zrušení konkurzu pro splnění rozvrhového usnesení, nebo pro zcela nepostačující majetek dlužníka, dochází k zániku pohledávek věřitele. Podmínkou však je, aby zároveň došlo i ke zrušení a zániku dlužníka, zde společnosti, bez právního nástupce. To však neplatí v případě pohledávek, které jsou zajištěny, mimo jiné i ručením fyzických či právnických osob, zde ručením společníků. Z toho vyplývá, že pohledávky zajištěné ručením společníků společnosti nezanikají ani v případě zániku společnosti bez právního nástupce a věřitelé tak mohou své nespacené části pohledávek uplatnit vůči ručícím společníkům.⁹²

---

⁸⁹ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, str. 245, ISBN 80-7273-000-2.

⁹⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 181, ISBN 978-80-7357-344-7.

⁹¹ Česko. Zákon č. 182 ze dne 30. března 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 62, s. 2130–2217.

⁹² KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2010, xx, str. 759, ISBN 978-80-7400-320-2.

4.3.3. Ručení společníků po zániku společnosti

Obchodní zákoník v § 56 odst. 6 stanoví základní pravidlo uplatňující se pro ručení společníků po zániku společnosti, které určuje, že společníci po zániku společnosti ručí za závazky společnosti stejně jako za jejího trvání, tedy společně a nerozdílně do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu v obchodním rejstříku. Dále obchodní zákoník stanoví speciální pravidlo pro případ, kdy dochází ke zrušení společnosti s likvidací. V takovém případě ručí společníci za závazky společnosti do výše svého podílu na likvidačním zůstatku. Věřitel má možnost se o výši likvidačního zůstatku dozvědět ze sbírky listin, do které se povinně ukládá zpráva o průběhu likvidace, jejíž součástí je i návrh na rozdělení likvidačního zůstatku a seznam společníků. Toto ručení není solidární, každý společník tedy ručí jen do výše svého podílu na likvidačním zůstatku.⁹³

I v případě zrušení společnosti s likvidací se uplatňuje obecné pravidlo o ručení po zániku společnosti, tedy ručení ve stejném rozsahu jako za trvání společnosti. Z toho vyplývá, že dochází k souběhu dvou pravidel, tedy pravidla obecného a speciálního. Tato situace se v konkrétním případě řeší tak, že společník ručí dle toho pravidla, které je výhodnější pro věřitele.

Dochází-li ke zrušení společnosti s právním nástupcem, ručí společníci za závazky, které přešly na právního nástupce, ve stejném rozsahu, v jakém za ně ručili za trvání společnosti.⁹⁴

Pokud jde o způsob, jakým se mezi sebou společníci vypořádají při splnění povinností z ručení, tak zde je třeba odlišit, zda se jedná o ručení dle obecného pravidla, či o ručení při zrušení společnosti s likvidací. V případě ručení dle obecného pravidla je i vypořádání mezi společníky provedeno dle stejných pravidel jako za trvání společnosti. V druhém případě, tedy v případě ručení do výše podílu na likvidačním

---

⁹³ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxii, str. 217, ISBN 978-80-7400-354-7.

⁹⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxii, str. 217 – 218, ISBN 978-80-7400-354-7.

zůstatku, se mezi sebou společníci nijak vypořádávat nebudou, jelikož se nejedná o ručení solidární, ale o individuální závazek každého ze společníků.⁹⁵

4.3.4. Srovnání úpravy ručení společníků za závazky společnosti dle obchodního zákoníku s úpravou dle zákona o obchodních korporacích

Dle důvodové zprávy k zákonu o obchodních korporacích zůstává pojetí ručení společníků za závazky společnosti v nezměněné podobě.⁹⁶ S takovým tvrzením však nelze zcela souhlasit, jelikož i úprava ručení společníků byla do určité míry pozměněna. Ustanovení § 132 odst. 1 zák. o obch. kor. se již na první pohled od § 106 odst. 2 obch. zák. liší ve formulaci, kdy místo ručení za závazky společnosti je v zákoně o obchodních korporacích používán přesnější výraz ručení za dluhy společnosti.

Dále došlo k vymezení doby, která je určující pro stanovení výše ručení společníků, a to tak, že se určí ke dni výzvy věřitele společníkovi, kterou dochází k uplatnění nároku věřitele vyplývajícího z ručitélského závazku společníka. Dle článku M. Vrby je možné na základě této změny odlišit tři možnosti výkladu tohoto ustanovení.⁹⁷ Zaprvé je možné dovést, že tato změna nepřináší do dosavadní úpravy nic nového. Společník ručí za dluhy společnosti ex lege a teprve výzvou věřitele se stává jeho závazek splatným, z čehož ale nelze dovést, že se rozsah jeho ručení nemůže po tomto okamžiku změnit. Úplně jiný pohled, kterým se na tuto změnu M. Vrba dívá, je takový, že s výzvou je spojena fixace rozsahu ručení společníků a od chvíle přijetí výzvy již není možné změnit výši ručení, a to ani i v případě, kdy dojde k zapsání splacení vkladů do obchodního rejstříku. Takový výklad tohoto ustanovení znamená dle M. Vrby velký zásah do koncepce ručení společníků, v jehož důsledku fakticky dochází k přiblížení pojetí společnosti s ručením omezeným k osobním společnostem. Třetí výklad ustanovení § 132 odst. 1 zák. o obch. kor. zaměřený na výše zmíněnou změnu spočívá v tom, že dochází ke spojení přijetí výzvy se vznikem ručitélského závazku. Autor dovozuje, že je možné toto ustanovení chápat tak, že teprve přijetím výzvy dochází ke vzniku ručitélského závazku, tudíž že nevzniká jako doposud ex lege. Tento

---

⁹⁵ DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 342 – 343, ISBN 80-7273-071-1.

⁹⁶ HA VEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, str. 84, ISBN 978-80-7208-923-9.

⁹⁷ VRBA, Milan. *Zákonné ručení společníků společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích*. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 6, s. 173-179.

výklad ale poztrácí smysl, jelikož tím, kdo určuje, kterému ze společníků vzniká ručební povinnost, je věřitel, což může mít negativní důsledky i na pozdější vyrovnání mezi společníky.⁹⁸

Dle důvodové zprávy, jak jsem již uvedla v úvodu této kapitoly, neměl zákonodárce v úmyslu výrazně změnit stávající koncepci ručení společníků za dluhy společnosti. Z tohoto důvodu se domnívám, že tuto změnu je třeba chápat ve smyslu prvního možného výkladu naznačeného M. Vrbou, tedy že zákonodárce jen upřesnil okamžik, který je rozhodný pro určení výše ručení společníka. Na podporu mé domněnky mohu uvést, že i B. Havel, který je hlavním zpracovatelem zákona o obchodních korporacích, se v článku *Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace* vyjádřil v tom smyslu, že úmyslem této změny bylo pouze upřesnit okamžik vzniku ručení.⁹⁹ I přes všechny tyto skutečnosti je třeba vyčkat, jak toto ustanovení bude vykládat soudní praxe a teprve poté bude možné učinit definitivní závěr.

Další změnou, která v ručení nastává v souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku, je zakotvení zcela nové úpravy ručitelenské subrogace v § 1937 odst. 2 NOZ. Ručitelenská subrogace nyní spočívá v tom, že na základě splnění dluhu společností ručitelem, zde společníkem, nedochází k zániku pohledávky, ale ex lege je tato pohledávka postoupena na ručitele, resp. na společníka.¹⁰⁰

Stejně jako doposud i dle nové právní úpravy, a to konkrétně dle § 134 zák. o obch. kor., dochází k započtení společníkova plnění na jeho splatnou vkladovou povinnost. Nově, vzhledem k možnosti vlastnit více podílů a tím pádem mít i více vkladových povinností, je určeno, že k zápočtu dochází na nejdříve splatnou vkladovou povinnost. V případě, kdy započtení není možné, může společník požadovat náhradu od společnosti. Jak M. Vrba ve výše citovaném článku upozorňuje, formulace týkající se možnosti získat náhradu od společnosti ne zcela odpovídá nové úpravě subrogace

---

⁹⁸ VRBA, Milan. Zákonné ručení společníků společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 6, s. 174-176.

⁹⁹ HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. 3122011351-355, s. 351.

¹⁰⁰ VRBA, Milan. Zákonné ručení společníků společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 6, s. 176.

ručitelského závazku.¹⁰¹ Pokud společnost náhradu plnění neposkytne, má společník možnost požadovat plnění od společníků, kteří nesplnili svou vkladovou povinnost, a to v poměru, v jakém ji nesplnili, nově dle stavu zápisu v obchodním rejstříku, nikoliv dle reálného stavu splacení. Stav splacení zapsaný v obchodním rejstříku se nově určí k okamžiku, kdy byl společník vyzván věřitelem k plnění. Tímto možnost uspokojení společníka končí, jelikož dle úpravy zákona o obchodních korporacích není možné domáhat se plnění na ostatních společnících, jak tomu bylo dle stávající úpravy.¹⁰²

Z výše uvedeného vyplývá, že v nové úpravě nedošlo ke změnám, které by zcela měnily koncepci ručení společníků za závazky společnosti, avšak určité změny vyzorovat lze. Vzhledem ke skutečnosti, že se zákon o obchodních korporacích odklání od současného pojetí základního kapitálu, lze se domnívat, že i význam ručení bude podstatně menší, než je v současnosti. Pokud zakladatelé určí minimální možný základní kapitál ve výši jedné koruny, poté není pochyb, že bude vždy zcela splacen již při vzniku společnosti a zákonné ručení nevznikne. Domnívám se, že z tohoto faktu vyplyne, že se v praxi bude ručení společníků vyskytovat ještě v menší míře než dnes a že prakticky zcela pozbude význam.

---

¹⁰¹ VRBA, Milan. Zákonné ručení společníků společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 6, s. 178.

¹⁰² VRBA, Milan. Zákonné ručení společníků společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 6, s. 176 - 179.

5. Povinnosti vzniklé na základě společenské smlouvy

5.1. Příplatková povinnost

V průběhu existence společnosti s ručením omezeným může nastat situace, kdy se společnost dostane do dočasných hospodářských potíží, které musí nějakým způsobem řešit. Jedním z prostředků, pomocí kterého se s touto situací může alespoň prozatím vypořádat, je stanovení příplatkové povinnosti. Příplatková povinnost (někdy také označovaná jako povinnost příspěvková¹⁰³) je zakotvena v § 121 obch. zák.

Tato povinnost společníkovi vzniká jen za splnění několika podmínek. Za prvé musí být možnost uložení příplatkové povinnosti zakotvena ve společenské smlouvě. Pokud by taková možnost ve společenské smlouvě připuštěna nebyla, nebylo by potom možné příplatkovou povinnost uložit. Valné hromadě však nic nebrání v tom, aby společenskou smlouvu změnila, ale vzhledem k tomu, že se jedná o změnu, která zasahuje do práv všech společníků, musí být rozhodnutí o změně společenské smlouvy učiněno hlasy všech společníků.

Za druhé musí být o uložení příplatkové povinnosti rozhodnuto valnou hromadou. V tomto případě rozhoduje valná hromada prostou většinou hlasů přítomných společníků, pokud společenská smlouva nestanoví jinak.¹⁰⁴

Dalším omezením pro stanovení příplatkové povinnosti je výše, v jaké může být příspěvek stanoven. Každému společníkovi je možné uložit příplatkovou povinnost v závislosti na výši jeho vkladu. Celkem nesmí příplatková povinnost přesáhnout polovinu základního kapitálu společnosti, tudíž ani u jednotlivých společníků není možné, aby výše příspětku byla vyšší než polovina jeho vkladu. V minulosti vznikaly spory ohledně toho, zda je možné uložit příplatkovou povinnost opakovaně ve výši do poloviny základního kapitálu. Tyto pochybnosti odstranila novela provedená zákonem

---

¹⁰³ POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 1. sv., str. 566, ISBN 978-80-7357-491-8.

¹⁰⁴ FOREJT, Alois. *Obchodní společnosti*. Praha: Prospektrum, 1992, str. 88, ISBN 80-85431-54-8.

č. 370/2000 Sb., když do § 121 odst. 1 obch. zák. byla přidána věta: „*Dosáhne-li výše příplatku hodnoty poloviny základního kapitálu, nelze již další příplatek uložit.*“ Z toho vyplývá, že je možné ukládat příplatkovou povinnost i opakovaně, avšak v celkovém souhrnu nesmí překročit hodnotu poloviny základního kapitálu společnosti. Pokud dojde ke zvýšení základního kapitálu a tím i obchodního podílu společníka či vzniku nového obchodního podílu, dochází ke zvýšení limitu pro stanovení příplatkové povinnosti a je možné ji stanovit až do poloviny výše, o který byl základní kapitál navýšen. Nicméně za takových okolností je možné uložit příplatkovou povinnost pouze těm společníkům, kteří nabyli nový obchodní podíl, či těm, jejichž obchodní podíl se zvýšil.¹⁰⁵

Za splnění těchto podmínek dojde k uložení příplatkové povinnosti a společníci jsou povinni poskytnout ve prospěch společnosti peněžité plnění mimo základní kapitál, a to za účelem vytvoření vlastního kapitálu společnosti. Způsob a lhůta splacení peněžitého plnění nejsou zákonem stanoveny, z čehož vyplývá, že může být poskytnuto jakýmkoliv způsobem přípustným pro splacení peněžitého plnění, takže například i splacením v hotovosti. Lhůta pro splacení bude v odkazu na § 340 odst. 1 obch. zák. taková, že společník je povinen příplatek splatit bez zbytečného odkladu poté, kdy ho společnost o poskytnutí tohoto plnění požádá. Samozřejmě není vyloučeno, aby byl způsob a lhůta splacení stanoveny ve společenské smlouvě či v rozhodnutí valné hromady o stanovení příplatkové povinnosti.¹⁰⁶

V případě, kdy společník poruší příplatkovou povinnost, uplatní se stejné sankce jako v případě porušení povinnosti vkladové. To znamená, že pokud je společník v prodlení se splacením příplatku, vzniká mu povinnost platit úrok z prodlení ve výši 20% z nesplacené částky. Dále může být pro nesplacení příplatku vedeno proti společníkovi kaduční řízení, v jehož důsledku může dojít k jeho vyloučení ze společnosti. Dříve vznikaly spory ohledně toho, zda může dojít ke zrušení společnosti soudem pro nesplnění povinností spojených s uvolněným obchodním podílem vzniklým vyloučením společníka pro nesplnění příplatkové povinnosti. Tyto spory vycházely

---

¹⁰⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol.. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxii, str. 414 – 415, ISBN 978-80-7400-354-7.

¹⁰⁶ POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 1. sv., str. 567, ISBN 978-80-7357-491-8.

z toho, že § 121 odst. 1 obch. zák. neodkazoval na použití ustanovení § 113 odst. 5 a 6 obch. zák. I tento problém vyřešila novela provedená zákonem č. 370/2000 Sb., účinná od 1.1.2001, a to tak, že rozšířila odkaz v § 121 odst. 1 obch. zák. i o zmiňovaná ustanovení § 113 odst. 5 a 6 obch. zák. Stejně jako u vkladové povinnosti i zde je možné, aby byl společník pro nesplnění příplatkové povinnosti vyloučen rozhodnutím soudu dle § 149 obch. zák.

Společník má možnost poskytnout příplatek dobrovolně, a to i v případě, když tak nestanoví společenská smlouva. Tato možnost je zakotvena v § 121 odst. 2 obch. zák. Pokud společník chce poskytnout dobrovolný příplatek, potřebuje k tomu souhlas valné hromady. V tomto případě rozhoduje valná hromada většinou hlasů přítomných a o takovém rozhodnutí nemusí být pořízen notářský zápis. Bez souhlasu valné hromady nemůže společnost příplatek převzít, jednalo by se v takovém případě o bezdůvodné obohacení.¹⁰⁷

Je otázkou, zda poskytnutí dobrovolného příplatku se započítává do limitu stanoveného pro výši příplatkové povinnosti. Dle názoru J. Dědiče není možné opomenout důsledky, které by nezapočítání dobrovolného příplatku mohlo mít pro společníka, který jej poskytl. Tyto negativní důsledky vyplývají především z hlediska jeho znevýhodnění oproti ostatním společníkům, kteří žádný příplatek neposkytli. Z tohoto důvodu se J. Dědič přiklání k názoru, že dobrovolný příplatek se do limitu pro stanovení příplatkové povinnosti započítává.¹⁰⁸ Oproti tomu J. Pokorná vychází z názoru, že dobrovolný příplatek se do limitu příplatkové povinnosti nezapočítává. Dle ní jde o příplatek založený na projevu vůle společníka, z čehož odvozuje, že má zcela jinou povahu než příplatková povinnost.¹⁰⁹ Já se v této věci přikláním k názoru J. Pokorné, jelikož dle mého mínění se zaprvé jedná o různé instituty lišící se především svou povahou a zadruhé společník poskytuje společnosti příplatek zcela dobrovolně a musí si být vědom toho, že může nastat situace, ve které bude muset společnosti

---

¹⁰⁷ DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 1078, ISBN 80-7273-071-1.

¹⁰⁸ DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 1078, ISBN 80-7273-071-1.

¹⁰⁹ POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 1. sv., str. 568, ISBN 978-80-7357-491-8.

poskytnout peněžité plnění na základě rozhodnutí valné hromady o stanovení příplatkové povinnosti, a to ve výši, kterou toto rozhodnutí stanoví.

Odstavec třetí § 121 obch. zák. zřejmě pro jistotu uvádí, co vyplývá ze skutečnosti, že příplatek je plnění mimo základní kapitál. Poskytnutí příplatku, a to jak příplatku povinného tak i dobrovolného, se nijak neodrazí na výši vkladu společníka a ani na výši základního kapitálu společnosti. Vzhledem k tomu, že se jedná o plnění mimo vklad, lze usuzovat, že neplatí zákaz započtení a zákaz zproštění společníka této povinnosti.¹¹⁰

Nejspíš proto, že se dlouhodobě vedly spory o tom, zda je možná vrátit již splacený příplatek zpět společníkovi, bylo výše zmíněnou novelou doplněno také ustanovení § 121 odst. 4 obch. zák. Z tohoto ustanovení zcela jasně vyplývá, že příplatek je možné vrátit, ale jen v rozsahu, který převyšuje ztráty společnosti. To znamená, že je stanoven zákaz vrátit příplatek, který je určen ke krytí ztráty společnosti. J. Dědič se zabývá otázkou, zda je k vrácení příplatku potřeba souhlasu valné hromady. Dochází k názoru, že je takový souhlas nezbytný, jelikož dle ustanovení § 135 odst. 2 obch. zák., které odkazuje na § 196a odst. 4 obch. zák., je potřeba souhlas valné hromady k bezúplatnému převodu majetku ze společnosti na společníka.¹¹¹ Tento postup považuji za logicky správný. Zároveň vidím tento postup jako jediný možný i s ohledem na zajištění zásady rovného zacházení se společníky. Pokud došlo k vrácení příplatků, je umožněno, aby byla příplatková povinnost uložena opakovaně i v případě, kdy již byl naplněn limit pro stanovení příplatkové povinnosti, avšak jen v rozsahu vrácených příplatků.¹¹²

5.1.1. Srovnání úpravy příplatkové povinnosti dle obchodního zákoníku s úpravou dle zákona o obchodních korporacích

I v zákoně o obchodních korporacích příplatkovou povinnost najdeme, zákonodárce pro ni dokonce vytvořil legislativní zkratku, kdy v § 162 zák. o obch. kor. říká: „*Společenská smlouva může určit, že společnost může usnesením valné hromady*

---

¹¹⁰ DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 1075 - 1076, ISBN 80-7273-071-1.

¹¹¹ DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 1079 – 1080, ISBN 80-7273-071-1.

¹¹² ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol.. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxii, str. 415, ISBN 978-80-7400-354-7.

společníkům uložit povinnost poskytnout peněžitý příspěvek (dále jen „příplatková povinnost“).“ Nadále tedy zůstává, že příplatkovou povinnost musí předpokládat společenská smlouva a že je nezbytné, aby o uložení povinnosti rozhodla valná hromada společnosti. Novinkou je, že zákon již nestanoví maximální limit pro výši příspětku, ale nově toto přenechává společenské smlouvě. Pokud je ve společenské smlouvě ustanovení o možnosti uložit příplatkovou povinnost, pak je nezbytné, aby společenská smlouva také stanovila maximální výši, kterou příspěvky ve svém souhrnu nesmí překročit. Pokud toto ustanovení společenská smlouva neobsahuje, pak nelze tuto povinnost uložit. K rozhodnutí valné hromady o uložení příplatkové povinnosti se totiž v takovém případě nepřihlíží. Dále je umožněno, aby společenská smlouva určila, s jakými podíly je příspěvek spojen. Dokonce je možné stanovit, že se příplatková povinnost na některé podíly vůbec nevztahuje. Tato změna evidentně souvisí se změnou pojetí podílu, kdy je umožněno, aby jeden společník měl více podílů, a to i různého druhu. I nadále společníci poskytují příspěvky podle poměru svých podílů, toto ustanovení je dispozitivní, společenská smlouva může stanovit úpravu odchylnou.

Zůstala zachována i možnost dobrovolného poskytnutí příspětku, ale již není třeba souhlasu valné hromady. Nově stačí pouze souhlas jednatele společnosti. Dle nové úpravy může být dobrovolný příspěvek poskytnut i v nepeněžité formě, ale poté musí být oceněn znalcem, stejně jako nepeněžitý vklad.¹¹³ Z mého pohledu je toto cesta pozitivním směrem, souhlas valné hromady s poskytnutím dobrovolného příspětku požadovaný dle obchodního zákoníku pro mě byl nepochopitelnou překážkou.

V § 164 zák. o obch. kor. je nově zakotveno takzvané abandonní právo společníka, které spočívá v možnosti společníka, který nehlasoval pro příplatkovou povinnost, vystoupit ze společnosti ohledně podílu, jehož se příplatková povinnost týká.¹¹⁴ Pokud společník chce toto právo využít, musí splnit několik podmínek. Zaprvé se musí jednat o společníka, který pro příplatkovou povinnost nehlasoval, to znamená, že se hlasování nezúčastnil nebo hlasoval proti. Zadruhé společník musí písemně společnosti oznámit, že vystupuje ze společnosti. Zatřetí je možné takto jednostranně

---

¹¹³ DĚDIČ, Jan a Jiřina HÁSOVÁ. *Podnikatel a rekonstrukce obchodního práva*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2009, str. 35, ISBN 978-80-86775-21-0.

¹¹⁴ HA VEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekonstrukce. *Obchodněprávní revue*. 3122011351-355, s. 353.

vystoupit pouze do jednoho měsíce ode dne rozhodnutí valné hromady o uložení příplatkové povinnosti, případně ode dne, kdy se o tomto rozhodnutí dozvěděl. Po uplynutí této lhůty toto právo zaniká. Začtvrté je možné takové právo uplatnit, jen pokud společník zcela splnil vkladovou povinnost spojenou s podílem, na který je příplatková povinnost vázána. Vystoupením ze společnosti dochází i k zániku příplatkové povinnosti. P. Čech v článku *S.r.o. po rekodifikaci* upozorňuje na fakt, že ustanovení týkající se možnosti vystoupit ze společnosti pro nesouhlas s příplatkovou povinností jsou dispozitivní, a tak společenská smlouva může vyloučit právo společníka vystoupit ze společnosti.¹¹⁵

Pokud se společník dostane do prodlení se splacením příplatku, pak mu vzniká povinnost hradit úrok z prodlení ve výši dvojnásobku sazby úroku z prodlení stanovené jiným právním předpisem. Také je možné, aby byl takový společník ze společnosti vyloučen rozhodnutím valné hromady společnosti. Toto z logiky věci neplatí, pokud společník využil svého abandonního práva.

Příplatek lze i dle nové úpravy společníkovi vrátit v rozsahu, ve kterém převyšuje ztrátu společnosti. Nově je výslovně stanoveno, že o vrácení příplatku rozhoduje valná hromada. Příplatek se vrací poměrně dle výše, v jaké byl společníkem poskytnut.¹¹⁶

V úpravě příplatkové povinnosti proběhlo změn hned několik, avšak nejzásadnější spočívá v zakotvení možnosti vystoupení společníka, který nesouhlasí s uložením této povinnosti, ze společnosti. Nevím, jestli tuto změnu hodnotit kladně či negativně, ale dle důvodové zprávy toto právo zná například německý právní řád v úpravě společnosti s ručením omezeným¹¹⁷, a tak předpokládám, že tvůrci zákona o obchodních korporacích přenesli tento institut do českého právního řádu, protože má pozitivní efekt na fungování společnosti s ručením omezeným. Osobně se trochu obávám toho, že společnost, resp. valná hromada, zvolí z opatrnosti jinou možnost získání prostředků, např. zvýšení základního kapitálu, než by sáhla po uložení

---

¹¹⁵ ČECH, Petr. *S.r.o. po rekodifikaci. Právní rádce*. 2012, č. 5, str. 14.

¹¹⁶ HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, str. 90 – 91, ISBN 978-80-7208-923-9.

¹¹⁷ HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, str. 91, ISBN 978-80-7208-923-9.

příplatkové povinnosti. V případě, kdy uloží příplatkovou povinnost, riskuje, že ze společnosti vystoupí část společníků, kteří pro uložení příplatkové povinnosti nehlasovali. Závěrem nezbyvá než konstatovat, že až v praxi se ukáže, do jaké míry bude příplatková povinnost využívaným institutem.

5.2. Povinnost k plnění ve prospěch rezervního fondu

Jak už jsem v předchozí kapitole uvedla, je možné, že společnost postihnou hospodářské problémy, které musí určitým způsobem řešit. Mimo příplatkové povinnosti mohou při překonávání této nepříznivé situace pomoci i prostředky uložené v rezervním fondu. Obchodní zákoník neobsahuje definici rezervního fondu, ale lze dovodit, že se jedná o souhrn prostředků, které jsou vlastním zdrojem financování společnosti, které jsou vykazovány na straně pasiv a které tvoří součást vlastního kapitálu společnosti.¹¹⁸

Rezervní fond společnost vytváří buď dobrovolně již při vzniku společnosti či při zvyšování základního kapitálu společnosti, nebo povinně po vzniku společnosti. Povinný rezervní fond je vytvářen dle pravidel stanovených společenskou smlouvou z čistého zisku společnosti, a to od okamžiku, kdy společnost poprvé vykázala čistý zisk. Společenská smlouva musí respektovat zákonem stanovené minimum výše rezervního fondu, které je dle § 124 odst. 1 obch. zák. 10 % základního kapitálu. Pokud společenská smlouva tato pravidla neobsahuje, použijí se zákonem stanovená minimální pravidla pro výši a dobu vytvoření rezervního fondu. Tento nedostatek společenské smlouvy nezpůsobuje její neplatnost.¹¹⁹

Jak z předchozího odstavce vyplývá, povinně vytvářený rezervní fond, je tvořen z čistého zisku společnosti a společníci tedy nemají žádnou povinnost se na něm přímo podílet. Tuto povinnost mají pouze v případě dobrovolně vytvářeného rezervního fondu. Zákonný podklad pro možnost vytvoření rezervního fondu při vzniku společnosti či

---

¹¹⁸ POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 1. sv., str. 373, ISBN 978-80-7357-491-8.

¹¹⁹ DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 1093 – 1094, ISBN 80-7273-071-1.

případně při zvyšování základního kapitálu je dán v § 67 odst. 2 druhá věta obch. zák. Dobrovolně je rezervní fond vytvářen tehdy, pokud tak stanoví společenská smlouva, která tím zároveň určí i povinnost společníků poskytnout plnění do rezervního fondu. Rezervní fond je poté tvořen příplatky společníků ve výši stanovené společenskou smlouvou.¹²⁰

Otázkou je, zda musí být výše příplatku stanovena pro všechny společníky stejně. I. Štenglová na tuto otázku neodpovídá jednoznačně a říká, že obchodní zákoník v této věci neumožňuje založit nerovné postavení společníků (jak to činí např. u obchodních podílů v § 114 odst. 1 obch. zák.) a dovozuje z toho, že za použití zásady rovného zacházení se všemi společníky je třeba při stanovení výše příplatku do rezervního fondu vycházet z poměru vkladů společníků. Avšak připouští i možnost argumentace, kterou používá J. Dědič, a to principem smluvní volnosti.¹²¹ J. Dědič tvrdí, že vzhledem k tomu, že společníci tuto povinnost přijímají dobrovolně na základě uzavření společenské smlouvy, lze připustit, aby byl příplatek stanoven diferencovaně. K tomu, ale dodává, že společníci pro takové jednání musejí mít dobrý důvod, aby se vyvarovali neplatnosti takového ustanovení pro rozpor s § 56a odst. 2 obch. zák.¹²² K této otázce se vyjádřila i J. Pokorná, která uvádí, že velikost příplatku nemusí být pro všechny stejná, ale je nutno respektovat zásadu stejného zacházení se všemi společníky, a proto, pokud společnost chce stanovit výši příplatku diferencovaně, měla by stanovit jednotné kritérium pro určení výše příplatku dopadající na všechny společníky.¹²³ Z mého pohledu není zákonem zakázáno, aby byla výše příplatku stanovena rozdílně pro každého společníka, a to nezávisle na výši jeho obchodního podílu. Z toho dovozují, že je otázkou smluvního ujednání ve společenské smlouvě, jaká výše příplatku bude. V procesu vyjednávání výše příplatku by společníci, resp. zakladatelé, měli přihlídnout k zásadě zachování rovného postavení společníků a stanovit výši příplatku co možná nejspravedlivěji.

---

¹²⁰ DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 1093 – 1094, ISBN 80-7273-071-1.

¹²¹ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, 660 s. ISBN 80-7179-441-4.

¹²² DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 1094, ISBN 80-7273-071-1.

¹²³ POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 1. sv., str. 576 – 577, ISBN 978-80-7357-491-8.

Příplatek do rezervního fondu může být poskytnut jak v peněžité, tak i nepeněžité formě. Tento příplatek je považován za plnění mimo základní kapitál, z čehož lze dovodit, že se tímto příplatkem nijak nezvyšuje vklad společníka ani základní kapitál. Zákonem není stanoven způsob ani lhůta, ve které musí být plnění poskytnuto. To může být stanoveno ve společenské smlouvě, ale pokud ani společenská smlouva neobsahuje ustanovení o způsobu a lhůtě plnění, použijí se obecná ustanovení pro plnění závazků.

Vzhledem k tomu, že při porušení této povinnosti se nepoužijí ustanovení § 113 obch. zák. a tedy ani § 113 odst. 2 obch. zák., které stanoví speciální úrok z prodlení, použije se obecné ustanovení § 369 odst. 1 obch. zák. pro případ prodlení dlužníka. Není vyloučeno, aby výši úroku z prodlení stanovila společenská smlouva. Dále z nepoužití § 113 obch. zák. vyplývá, že není možné společníka ze společnosti vyloučit rozhodnutím valné hromady. Společnost má možnost podat návrh na vyloučení společníka ze společnosti soudem a též je možné příplatek vymáhat soudní cestou.¹²⁴

Rezervní fond lze použít v rozsahu, v němž je povinně vytvářen, tedy v rozsahu 10 % základního kapitálu, jen ke krytí ztrát společnosti. Nad hranici 10 % základního kapitálu lze prostředky využít i k jiným účelům, avšak nelze je použít k vyplacení podílu na zisku. To je výslovně zakázáno v § 123 odst. 2 obch. zák. Není úplně zřejmé, kdo o použití rezervního fondu rozhoduje, ale převažujícím názorem je, že o povinně vytvářené části (10 % základního kapitálu) rozhoduje valná hromada v rámci schvalování účetní závěrky a rozhodování o úhradě ztrát. O dobrovolně vytvářené části (nad 10 % základního kapitálu) rozhodují jednatele společnosti.¹²⁵

Zákon o obchodních korporacích následuje trend postupného ústupu od povinnosti vytvářet rezervní fond a neobsahuje žádné ustanovení, které by obsahovalo povinnost vytvářet rezervní fond u společnosti s ručením omezeným. Je trochu škoda, že důvodová zpráva v této věci mlčí a že autoři zákona neposkytli alespoň krátké

---

¹²⁴ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, str. 167, ISBN 80-7179-441-4.

¹²⁵ např. viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, str. 353, ISBN 978-80-7357-344-7; POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 1. sv., str. 578, ISBN 978-80-7357-491-8; ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxii, str. 421, ISBN 978-80-7400-354-7.

zdůvodnění rozhodnutí vypustit úpravu rezervního fondu. Zákon o obchodních korporacích se o rezervním fondu zmiňuje v souvislosti s vkladovým ážiem, kdy v § 144 odst. 2 zák. o obch. kor. uvádí: „Rozdíl mezi cenou nepeněžitého vkladu určenou posudkem znalce nebo podle § 468 nebo § 469 a výší vkladu společníka tvoří vkladové ážio, ledaže společenská smlouva nebo rozhodnutí valné hromady určí, že se tento rozdíl nebo jeho část vrací vkladateli nebo se použije se souhlasem společníka na tvorbu rezervního fondu.“ Z tohoto ustanovení lze dovodit, že zákon o obchodních korporacích s možností vytvoření rezervního fondu počítá a zjevně nechává plně v dispozici společenské smlouvy stanovení pravidel pro jeho vytváření. Tuto moji domněnku lze doložit i druhým a zároveň posledním ustanovením, ve kterém se s rezervním fondem můžeme setkat, tedy ustanovení § 161 odst. 4 zák. o obch. kor. Toto ustanovení upravuje podíl na zisku a zjednodušeně stanoví, že částka, která je vyplácena jako podíl na zisku, musí být snížena o příděly do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a společenskou smlouvou. Dle mého názoru je tedy v rukou společníků, zda se rozhodnou vytvořit rezervní fond a jaká pravidla pro něj vytvoří, ať už pro poskytnutí příplatků či pro užití prostředků z tohoto fondu. Tato úprava je z mého pohledu pochopitelná, jelikož i dnes je role povinně vytvářeného rezervního fondu minimální, a to především kvůli velmi malé výši prostředků shromážděných ve fondu. Jak autoři zákona o obchodních korporacích uvádějí, nově bude ochrana věřitelů zajišťována především prostřednictvím ustanovení o správě majetku a odpovědnosti společnosti a také prostřednictvím insolvenčního zákona.¹²⁶ Uvidíme, jak tato koncepce bude fungovat v praxi.

5.3. Povinnost osobní účasti na řízení společnosti

Společnost s ručením omezeným je formou obchodní společnosti, která v sobě zahrnuje jak prvky společnosti osobní, tak především prvky společnosti kapitálové. Jedním z oněch prvků osobní společnosti je možnost společenskou smlouvou stanovit

---

¹²⁶ HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, str. 84, ISBN 978-80-7208-923-9.

povinnost osobní účasti společníka na řízení společnosti, což se v praxi často stává.¹²⁷ Povinnost osobní účasti společníka na řízení společnosti není výslovně upravena obchodním zákoníkem, ten ji pouze předpokládá v § 116 odst. 2 obch. zák. v souvislosti s děděním obchodního podílu.

Povinnost podílet se na řízení společnosti je velmi úzce propojená s právem společníka účastnit se na správě a řízení společnosti.¹²⁸ Záleží na dikci společenské smlouvy, jaké činnosti bude společník povinen vykonávat konkrétně, a to např. činnost v oblasti řízení obchodního vedení, řízení výrobní oblasti, či ekonomické řízení společnosti. Pokud společenská smlouva tuto povinnost stanoví, může být společník v důsledku porušení této povinnosti vyloučen ze společnosti rozhodnutím soudu dle § 149 obch. zák. V žádném případě ale není možné, aby byl společník za porušení povinnosti osobní účasti na řízení společnosti vyloučen rozhodnutím valné hromady, a to i v případě, kdy to stanovila společenská smlouva.¹²⁹

S možností osobní účasti na řízení společnosti počítá i zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů¹³⁰, když v § 6 odst. 1 písm. b) zdaňuje příjmy za práci společníků společnosti s ručením omezeným, i když nejsou povinni při výkonu práce pro společnost dbát příkazů plátce, tzn. i když se nejedná o závislou činnost jako takovou.

Pokud společník již takovou povinnost vykonávat nechce či nemůže, lze jej povinnosti zprostit změnou společenské smlouvy. Jestliže společník není schopen takovou činnost vykonávat, ať už z důvodů faktických či právních, je možné, aby se tato skutečnost stala důvodem pro zrušení účasti společníka ve společnosti soudem dle § 148 odst. 1 obch. zák.¹³¹

---

¹²⁷ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, str. 165, ISBN 80-7179-441-4.

¹²⁸ POKORNÁ, Jarmila. *Subjekty obchodního práva: vybrané problémy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, str. 173, ISBN 80-210-1519-5.

¹²⁹ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, str. 165, ISBN 80-7179-441-4.

¹³⁰ Česko. Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. In *Sbírka zákonů České a slovenské federativní republiky*. 1992, částka 117, s. 3473 – 3491.

¹³¹ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, str. 166, ISBN 80-7179-441-4.

Jediné ustanovení obchodního zákoníku, které se o povinnosti osobní účasti na řízení společnosti zmiňuje, je § 116 odst. 2 obch. zák., a to v souvislosti s děděním obchodního podílu. Dle tohoto ustanovení je dědic obchodního podílu ze zákona zproštěn povinnosti osobně se podílet na činnosti společnosti za předpokladu, že se domáhá zrušení své účasti ve společnosti soudem.¹³²

Ani zákon o obchodních korporacích výslovně neupravuje možnost zakotvit povinnost osobní účasti na řízení společnosti do společenské smlouvy. I v tomto zákoně je stejně jako v obchodním zákoníku taková možnost pouze předvídána v souvislosti s děděním obchodního podílu v § 211 odst. 2 zák. o obch. kor. Ustanovení § 211 odst. 2 zák. o obch. kor. výslovně zakazuje dědici obchodního podílu podílet se na činnosti společnosti, pokud se domáhá zrušení své účasti na společnosti. Dědic se v takovém případě na činnosti společnosti může účastnit, pouze pokud se s ostatními společníky na této možnosti písemně dohodne. Toto ustanovení tedy stanoví výslovný zákaz výkonu povinnosti podílet se na činnosti společnosti, zatímco obchodní zákoník pouze dědice zprošťuje povinnosti účasti na činnosti společnosti, ale tuto činnost mu nezakazuje.

Vzhledem k tomu, že tato povinnost může vzniknout pouze na základě fakultativního ustanovení společenské smlouvy, není právní vědou příliš komentována a vyjadřuje se k ní jen pár autorů, a to jen okrajově. Tím, ale nechci říct, že by tato povinnost byla zanedbatelná. Jistě i tato povinnost, pokud je zakotvena ve společenské smlouvě, má svůj význam a smysl. Já jej spatřuji především v přiblížení společníka ke společnosti, kdy společnost má možnost využít znalostí a dovedností společníka přímo ve svůj prospěch. V případě, kdy společenská smlouva tuto povinnost stanoví a společník ji neplní, může být porušení této povinnosti pro společnost fatální. Proto i tato povinnost, i když na první pohled okrajová, je pro společnost důležitá a její význam by neměl být zanedbáván.

5.4. Povinnost odevzdat kmenový list

---

¹³² DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, str. 1045, ISBN 80-7273-071-1.

Mezi povinnosti vzniklé na základě ustanovení společenské smlouvy přiřazují také povinnost odevzdat kmenový list, kterou do českého právního řádu zavádí až zákon o obchodních korporacích a je tedy zřejmé, že momentálně ustanovení regulující tuto povinnost ještě nevstoupila v účinnost. I přes tuto skutečnost se domnívám, že by bylo chybou k této zcela nové povinnosti se nevyjádřit.

S novou úpravou zákona o obchodních korporacích je do českého práva zaveden nový institut kmenového listu. Kmenový list je listinný cenný papír, který v sobě inkorporuje podíl společníka na společnosti s ručením omezeným. Kmenový list může společnost vydat pouze v případech, kdy tak stanoví společenská smlouva, jedná se tedy o zcela fakultativní institut. Podmínkou pro vydání kmenového listu je zakotvení této možnosti ve společenské smlouvě a zároveň lze kmenový list vydat pouze k podílu, který je neomezeně převoditelný. Kmenový list je listinným cenným papírem na řad, který nemůže být veřejně nabízen nebo přijat k obchodování na evropském regulovaném trhu, ani na jiném veřejném trhu. K převodu tohoto cenného papíru postačí ústní smlouva mezi převodcem a nabyvatelem, dále rubopis, podpis převodce na cenném papíru a konečně jeho předání nabyvateli.¹³³

V důvodové zprávě k zákonu o obchodních korporacích se zdůrazňuje, že úmyslem této úpravy nebylo vytvořit další akciovou společnost.¹³⁴ B. Havel stanovisko důvodové zprávy dále rozvádí, když říká: „*Zákon nezavádí kmenový list, aby formuloval zjednodušenou obdobu akciové společnosti, ale aby usnadnil vlastníkům život a zjednodušil cirkulaci podílů.*“¹³⁵ Avšak připouští, že i v případě, kdy dojde ke zjednodušení převodu podílů, bude nezbytné, aby byl vlastník podílu zapsán v seznamu společníků a v obchodním rejstříku. Dovojuje, že cílem této úpravy není anonymizace společnosti, ale jen další možný nástroj správy společnosti.¹³⁶

Přes vše výše tvrzené, lze říci, že touto úpravou sice nedochází k vytvoření nějaké obdoby akciové společnosti, ale společnost s ručením omezeným se akciové

---

¹³³ ČECH, Petr. S.r.o. po rekodifikaci. *Právní rádce*. 2012, č. 5, str. 14 - 15.

¹³⁴ HA VEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, str. 85, ISBN 978-80-7208-923-9.

¹³⁵ HA VEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. 3122011351-355, s. 352.

¹³⁶ HA VEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. 3122011351-355, s. 352.

společnosti zase o kousek přibližuje. K této situaci se kriticky staví R. Pelikán, který vyjadřuje svůj názor, že autoři zákona dostatečně neodůvodnili potřebu této nové úpravy a nespokojuje se pouze s tvrzením, že taková úprava je žádána zahraničními investory. Pozastavuje se především nad tím, že společníkovi vznikne možnost podíl ve společnosti drobit, a to oproti stávající úpravě bez souhlasu valné hromady.¹³⁷

Nyní se vrátím k úpravě povinnosti, která s kmenovými listy úzce souvisí, a to k povinnosti odevzdat kmenový list. Tato povinnost je zakotvena v hlavě IV., dílu 2. zák. o obch. kor., který je nazván „*Práva a povinnosti společníků*“, konkrétně v § 152 – § 154. Jak uvádí důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích: „*Součástí zavedení kmenových listů je také specifikace pravidel o jejich vracení, rušení či prohlášení za neplatné a dále regulace knihy společníků (obdobu akcionářské knihy).*“¹³⁸ Bohužel žádné další vysvětlení k této nové povinnosti důvodová zpráva neuvádí a ani žádný z autorů věnujících se úpravě společnosti s ručením omezeným po rekodifikaci tuto otázku nekomentuje. Budu tedy vycházet výlučně ze znění zákona.

První otázkou je, ve kterých případech tato povinnost společníkovi vznikne. Zákon uvádí, že v případech, kdy tak stanoví zákon, společník odevzdá bez zbytečného odkladu kmenový list společnosti. Zákon ukládá povinnost odevzdat kmenový list například v případech, kdy je společník vyloučen ze společnosti pro porušení vkladové povinnosti, dále pokud společníka vyzve společnost na základě rozhodnutí valné hromady za účelem výměny či vyznačení nových údajů na kmenovém listu, nebo za účelem jeho zničením.

V případě, kdy je společník v prodlení s odevzdáním kmenových listů, je jednatelem společnosti vyzván, a to stejným způsobem jaký je určen pro svolávání valné hromady, aby svou povinnost splnil v přiměřené lhůtě. Zároveň v této výzvě musí být upozorněn na možné následky nesplnění této povinnosti. Pokud totiž společník kmenový list neodevzdá ani v dodatečné lhůtě, budou tyto kmenové listy prohlášeny za neplatné. V případě, kdy mají být místo neplatných kmenových listů vydány nové, společnost prodá nové kmenové listy za přiměřenou cenu. O takovém prodeji předem

---

¹³⁷ PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 43201276-79, str. 78-79.

¹³⁸ HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, str. 85, ISBN 978-80-7208-923-9.

informuje bývalé společníky, jejichž kmenové listy byly prohlášeny za neplatné. Společník má právo na zaplacení buď kupní ceny nového kmenového listu, nebo na vyplacení částky, která odpovídá splněné vkladové povinnosti. Předtím, než bude toto plnění vyplaceno společníkovi, dojde k zápočtu pohledávky společnosti, která vznikla v souvislosti s náklady na prohlášení kmenového listu za neplatný a vydáním nového kmenového listu. V případě, kdy je kmenový list odevzdáván a nemá místo něj být vydán nový, má společník právo na zaplacení částky odpovídající výši splněné vkladové povinnosti. Společnost má povinnost zničit kmenový list, který je odevzdán za účelem výměny či zničení, a to bez zbytečného odkladu po účinnosti snížení základního kapitálu či jiného důvodu, pro který byl kmenový list odevzdán.

Z výše uvedeného vyplývá, že nesplnění této povinnosti může mít pro společníka zásadní důsledky. Pokud povinnost odevzdat kmenový list nesplní, může dojít k ukončení jeho účasti na společnosti. I po ukončení účasti má sice ještě možnost koupit nově vydaný kmenový list, čímž se opět stane společníkem, ale pokud tak neučiní, jeho účast ve společnosti končí. V případě prohlášení neplatnosti kmenového listu mu náleží náhrada, která ale ne vždy musí odpovídat reálné hodnotě jeho podílu. Je proto pro společníka důležité být obezřetný především v tom, zda je řádně zapsán na seznamu společníků včetně adresy svého skutečného bydliště, aby se vyhnul jakýmkoliv nepříjemným překvapením.

Závěr

Tato práce dokládá, že téma povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným je tématem zajímavým, a to především z teoretického hlediska. Mnoho autorů tuto problematiku zpracovává a přináší vlastní pohled na věc, což jsem se pokusila co nejlépe zachytit a vyjádřit i svůj názor. Zaměřila jsem se především na povinnosti společníků společnosti s ručením omezeným, které považuji za důležité, a to především z hlediska samotného fungování společnosti s ručením omezeným.

V úvodu práce jsem si vytyčila několik cílů, k jejichž naplnění má práce měla směřovat. Prvním z těchto cílů bylo poskytnout co možná nejkomplexnější přehled povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným. Domnívám se, že tento cíl se mi podařilo téměř zcela naplnit s jednou výjimkou. Jedinou skupinou povinností, kterou jsem v práci zmínila jen velmi okrajově, jsou povinnosti společníků ve spojitosti s koncernovým právem. Na mou obhajobu uvádím, že téma tohoto druhu povinností je natolik rozsáhlé, že v této práci nebyl dostatečný prostor pro zpracování tohoto tématu v takové míře, v jaké by si zasloužilo.

Dalším z dílčích cílů, který úzce souvisí s cílem předchozím, bylo zmapovat názory obsažené v různých zdrojích, tyto názory mezi sebou porovnat a učinit z nich vlastní závěr. Jak jsem již uvedla, toto téma je velmi podrobně zpracováno právní vědou a díky tomu o různé výklady v této problematice není nouze. K tomuto ale musím dodat, že k mému překvapení, většina autorů vykládá ustanovení týkající se povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným celkem jednotně, a pokud se nějaké výkladové nejasnosti v minulosti objevily, zákonodárce na ně reagoval novelizací, která takové problémy vyřešila. Vzhledem k tomu, že úprava povinností společníků je kvalitní a neumožňuje odlišné výklady, nebylo v této věci vydáno ani více významných judikátů, které by do této oblasti výraznějším způsobem zasahovaly.

Z mého pohledu poměrně zdařilou částí této diplomové práce je pokus o systematické uspořádání povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným. V kapitole, která se systematizací věnuje, jsem nejdříve zpracovala, jaké různé systematizace povinností společníků se objevují v literatuře, poté jsem je kriticky

zhodnotila a na závěr jsem se pokusila vytvořit systematizaci vlastní. Ukázalo se, že asi nejsrozumitelnějším a zároveň nejpřesnějším způsobem rozřazení jednotlivých povinností, je řazení povinností do dvou skupin dle skutečnosti, na základě které povinnosti vznikají. Tak vzniklo uspořádání na povinnosti, které vznikají na základě zákona a dále na povinnosti vznikající na základě společenské smlouvy.

Další přínosnou částí mé práce je porovnání současné právní úpravy povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným s úpravou povinností dle zákona o obchodních korporacích. Vzhledem k tomu, že porovnání současné a nové právní úpravy byl jeden z prioritních cílů mé práce, snažila jsem se mu věnovat poměrně velkou pozornost. Myslím, že i přes velmi povrchně pojatou důvodovou zprávu k zákonu o obchodních korporacích a přes absenci odborné literatury, která by komentovala jednotlivá ustanovení zákona o obchodních korporacích, se mi podařilo zachytit novou právní úpravu, a to především formou komparace nové a současné právní úpravy. Na začátku práce jsem předpokládala, že budu schopná odhadnout důsledky nové právní úpravy pro praxi, ale v průběhu práce jsem zjistila, že takový odhad by vyžadoval velmi podrobný výzkum, jehož výsledky by pravděpodobně byly velmi nepřesné. Důvodová zpráva důsledky nové právní úpravy řeší jen velmi okrajově, a tak se musím omezit na konstatování, že v současné době lze jen těžko odhadnout, jak na novou právní úpravu bude reagovat praxe. S konkrétními závěry je třeba vyčkat, až nová právní úprava vstoupí v život.

Společnost s ručením omezeným je, a troufám si tvrdit, že i bude, nejoblíbenější formou obchodní společnosti v České republice. Z tohoto důvodu je téma povinností společníků v této formě obchodní společnosti aktuální, o to více v době velkého legislativního převratu v soukromém právu, kdy se nacházíme zároveň na prahu přechodu mezi současným a novým zákonem upravujícím obchodní společnosti. Nezbyvá než doufat, že s novou právní úpravou nevzniknou obdobné výkladové problémy, kterými se zabývala současná právní věda a které se v průběhu několika let podařilo obstojně vyřešit.

Seznam zkratek

obch. zák. – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

zák. o obch. kor. – zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

NOZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Seznam literatury

Monografie:

BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, 660 s. ISBN 80-7179-441-4.

DĚDIČ, Jan a Jiřina HÁSOVÁ. *Podnikatel a rekonstrukce obchodního práva*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2009, 164 s. ISBN 978-80-86775-21-0.

DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, 751 s. ISBN 80-7273-000-2.

DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, 428 s. ISBN 978-80-7357-344-7.

FOREJT, Alois. *Obchodní společnosti*. Praha: Prospektrum, 1992, 206 s. ISBN 80-85431-54-8.

HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, 287 s. ISBN 978-80-7208-923-9.

POKORNÁ, Jarmila. *Subjekty obchodního práva: vybrané problémy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, 379 s. ISBN 80-210-1519-5.

ŠEVČÍK, Daniel. *Společnost s ručením omezeným: vzory podání a listin : právní úprava po novele*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001, 286 s. ISBN 80-7175-099-9.

Komentáře:

DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, 847 s. ISBN 80-7273-071-1.

DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, S. 851-1743. ISBN 80-7273-071-1.

KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2010, xx, 1122 s. ISBN 978-80-7400-320-2.

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu)*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, 574 s. ISBN 80-86395-99-5.

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: § 56-260*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1998, 1306 s. ISBN 80-7201-130-8.

POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 2 sv. (v-xxxv, 1079 s., s. v-xxxiii, 1081-1927). ISBN 978-80-7357-491-8.

ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxii, 1447 s. ISBN 978-80-7400-354-7.

ŠVESTKA, Jiří, Jiří SPÁČIL, Marta ŠKÁROVÁ a Milan HULMÁK. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: Beck, 2009, 2 sv. ISBN 978-80-7400-108-6.

Učebnice:

BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, 347 s. ISBN 80-85963-38-8x.

ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: Beck, 2005, XXXVI, 617 s. ISBN 80-7179-391-4.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 311 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo – 2.díl*. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2006, 545 s. ISBN 80-7357-149-8.

Články:

ČECH, Petr. S.r.o. po rekodifikaci. *Právní rádce*. 2012, roč. 20, č. 5, s. 14 - 16.

HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. 3122011351-355, s. 351-355.

PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 43201276-79, s. 76-79.

POKORNÁ, Jarmila. K vymezení pojmu obchodní podíl. *Právník*. 13491995872-884, s. 872-884.

PLÍVA, Stanislav. K problematice § 196a obchodního zákoníku. *Právo a podnikání*. 8419982-6, s. 2-6.

VRBA, Milan. Zákonné ručení společníků společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 6, s. 173-179.

Judikatura:

Usnesení Ústavního soudu ze dne 8.12.2011, sp. zn. I. ÚS 3168/11.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.6.2007 sp. zn. 29 Odo 387/2006, Soudní judikatura – rozhodnutí soudů ČR, 2007, č. 11, s. 896 a násl.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8.1.2002, sp. zn. 29 Odo 463/2001.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.3.2009, sp. zn. 29 Cdo 1744/2008.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.8.1997 sp. zn. 1 Odo 36/1997, Soudní judikatura – rozhodnutí soudů ČR, 1997, č. 12, s. 280.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3.1.2001 sp. zn. 29 Cdo 2011/2000.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16.12.2003 sp. zn. 32 Odo 560/2003.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.6.2010 sp. zn. 23 Cdo 4836/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.4.1998, sp. zn. 1 Odo 132/1997.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14.3.1995, sp. zn.7 Cmo 89/1994.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.9.2004, sp. zn. 29 Odo 1173/2003.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.6.2000 sp.zn. 29 Cdo 281/2000, Soudní judikatura – rozhodnutí soudů ČR, 2000, č. 11, s. 428.

Zdroj judikatury - program ASPI pro Windows verze 2012. Aktualizace k 28.10.2012.

Internetový zdroj:

ABZ.cz slovník cizích slov [online zdroj], [2012-12-02], zdroj dostupný online na www: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/loajalita>.

Resumé

Tato práce zpracovává komplexní přehled povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným, a to v situaci, kdy již vstoupil v platnost nový zákon upravující obchodní společnosti a družstva, sice zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Tento zákon nahradí současný obchodní zákoník, zákon č. 513/1991 Sb., a to k datu 1. ledna 2014, kdy zákon o obchodních korporacích nabude účinnosti. Z tohoto důvodu nezpracovává práce jen současně účinnou úpravou povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným, ale zaměřuje se také na úpravu účinnou od 1. ledna 2014.

V první a druhé kapitole je čtenář uveden do problematiky společnosti s ručením omezeným, na což navazuje charakteristika obchodního podílu a definice práv a povinností v souladu s teorií práva. Třetí kapitola je zaměřena na možnosti systematického uspořádání jednotlivých povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným. Nejprve popisuje a kriticky hodnotí způsoby systematického uspořádání, které upravuje odborná literatura. Poté následuje systematické uspořádání vytvořené autorkou práce, které je založeno na členění povinností dle skutečnosti, na základě které povinnosti vznikají. Hlavní náplň této práce je obsažena ve čtvrté a páté kapitole, které zpracovávají jednotlivé povinnosti společníků ve společnosti s ručením omezeným. Těmito povinnostmi jsou povinnost loajality, vkladová povinnost, ručení společníků ve společnosti s ručením omezeným, příplatková povinnost, povinnost k plnění do rezervního fondu, povinnost osobní účasti na řízení společnosti a povinnost odevzdat kmenový list. Každá z podkapitol těchto částí práce rozebírá, jaké novinky přinese právní úprava zákona o obchodních korporacích.

Závěr obsahuje zpětné ohlédnutí za tím, do jaké míry došlo k naplnění jednotlivých cílů vytyčených v úvodu práce. Autorka konstatuje, že téměř všechny cíle práce, mezi které uvádí především cíle spočívající v komplexní analýze povinností, v systematickém uspořádání povinností a v komparaci nové a současné právní úpravy, byly naplněny.

Abstract

This thesis analyzes comprehensive overview of duties of members of a Limited Liability Company, and that in the situation, when new law about corporations and cooperatives, namely Act No. 90/2012 Sb., of corporations and cooperatives (Business Corporations Act), came into force. This law will replace the current Commercial Code, Act No. 513/1991 Sb., and that to the date of 1st January 2014, when the Business Corporations Act will be effective. For that reason this work does not analyze only the currently effective regulation of duties of members of Limited Liability Company, but it is also focused on regulation effective from 1st January 2014.

In the first and second chapter is a reader introduced in the issues of Limited Liability Company, that it is followed up with the characteristic of business share and the definition of rights and duties in compliance with the juristic theory. The third chapter of the thesis is focused on possibilities of a systematic arrangement of duties of members of Limited Liability Company. Firstly there are described and critically evaluated possibilities of systematic arrangements, which are contained in specialized literature. Subsequently follows the systematic arrangement made by the author of the thesis, which is based on classification of duties according to the fact on the basis of which the duties arise. Main content of this thesis is contained in the fourth and fifth chapter, which deals with every single duty of member of Limited Liability Company. These duties are the duty of loyalty, the deposit duty, the duty of liability of members of Limited Liability Company, the contributory duty, the duty of fulfillment to reserve fund, the duty of personal participation on management of company and the duty to past a fundamental certificate. In each subchapter of these parts of the thesis is analyzed, which innovations will be brought by the new legal regulation of the Business Corporations Act.

The conclusion contains looking back for the extent of fulfillment of objectives, which was set up in the introduction of the thesis. The author states, that almost all of objectives of the thesis, among which she presents primarily goals consisting in comprehensive analysis of duties, in systematic arrangement of duties and in comparison of new and current legal regulation, was fulfilled.

Název práce v českém jazyce

Povinnosti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Klíčová slova v českém jazyce

Povinnosti společníků ve společnosti s ručením omezeným, povinnosti společníků, povinnost lojality, vkladová povinnost, ručení společníků ve společnosti s ručením omezeným, příplatková povinnost, povinnost k plnění do rezervního fondu, povinnost osobní účasti, povinnost odevzdat kmenový list.

Thesis title in English

Duties of members of a Limited Liability Company

Key words in the English language

Duties of members of a Limited Liability Company, duties of members, duty of loyalty, deposit duty, duty of liability of members of Limited Liability Company, contributory duty, duty of fulfillment to reserve fund, duty of personal participation on management of company and duty to past a fundamental certificate.